ЦIЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, НОВКЪОСТИЙ!

ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКЪ

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзе Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 53 (4220). КIИРАНДИ, 1 май, 1966 шу. Мах 2 кеп.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕЗА ДИ

ХIара шера боккхача безамца дезду советски наха дунен халкъашта юкъера къахьегамхой барт - цхьогIон ди — ЦхьоалагIа май. Ший тайпара белгало йолаш да из укх шера. Вай мехка вахаре Iалаьмате боккха лоархIам болаш, советски наьха дегаш гIоздоахаш дола гIулакхаш дахьаш кхаьчад хIанз адамий бIаьстан цIей. Хьамсарча парте XXIII-ча съезда решенеш толамца кхоачашъяра чуйнца советски халкъ къахьегаш доаллача хьалашка кхаьчад из.

Деррига советски халкъ санна, доккхийча къахьегама толамашца накъа баьхкаб дезача ЦIейна Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой а. КПСС XXIII-ча съезда решенеша дегаш гIоздаьха болча цар шерра социалистически яхь йоаржаьйр Май сийна, доккхий социалистически декхараш тIа а ийца. ЦхьоалагIча Мая цIейнем СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш деча деннеи сийленца накъа дахара яхь республике эгтаръ хьалха дIайолайир Грозненски швейни производственни объединене коллективо. Цо дIадоладаь гIулакх шерра хьаллаьцар республика беррига къахьегамхоша. Шоай хош сийленца кхоачашдаьд, аьнна, ала йиш йолаш ба тахан яхь дIайолаьча цу объединене болхлой, инженераш, техникаш, гIулакхера нах.

Объединене коллективо 25 апреле толамца кхоачашъяьй биъ бетта задани. Цул совгIа, кхы а Май сийна 40 эзар совгIа сома маьха продукци арахийцай цо.

Дезача ЦIейна къахьегама толамашца накъа яьхка коллективаш кхы дуккха а я республике. Дика 'ка яьннай республика промышленноста болхлой, мехкдаьттахой.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода мехкдаьттахоша ханал массехк де хьалха кхоачашйир сийрда мехкдаьтта продукташи валови продукции арахецара биъ бетта задани. Дикка лакхъяьй къахьегама овсарле.

Доккхийча толамашца накъа енай ЦхьоалагIча майна «Красный молот» яхача завода сталелитейни цеха коллектив. Заводе эггара хьалха яьлар из планироваиеи экономически стимулироваиеи кердача системага. ХIанз цар йоккхий торонаш я керда техника шерра балха юкъеяхьа. Кердача мероприятеша укх шерреха боккха пайда лургболга гуш да.

Мехкдаьтта даккхара биъ бетта программа 28 апреле кхоачашъяьрах рапорт делар «Горскнефта» коллективо. Доккхий толамаш даьхад республика бурувдеттараша а. Хьайийлай керда мехклаьтта доалла моттигаш.

Къахьегама совгIаташца накъа баьхкаб дезача ЦIейна республика юрта боахама къахьегамхой. Цар, КПСС ЦК мартовски Пленума решенешца хьалхле а лелаеш, алсамъяьхай хьайбай продукташ, лакхъяьй лаьттан культура. ХIанз уж чуйнна къахьегаш ба кхашкара деррига бIаьстан балхаш лоацача хана лакхача агротехнически боарамах чакхдахара.

Май сийна яьржача яхье белгалбаьннаб Наьсарен района хьайбаш леладераш. Пятилетка хьалхарча шера хьалхарча квартале хьайбай продукташ йоахаши кийчъеши, хIаьта иштта хьайбайи кхоа тIарча оалхазарийи продуктивность лакхъеши хьалхара моттиг яккхар бахьан долаш Наьсарен района еннай КПСС обкома, Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Советеи профсоюзий областной Советеи карара кара тела ЦIе байракх.

БIаьсти юв культураш дIаювча а, хIаьта иштта кхыдола кхашкара балхаш деча а доккхий толамаш даьхад Наурски, Грозненски, Надтеречни районашкарча боахамаша.

Цу тайпара масалаш кхы дукха а доаладе йиш я. Тахан оаха укх номер тIа кепатох республика тайп-тайпарча коллективаша Майна телаш дола къахьегама рапорташ. Дог гIоздоахаш да уж.

Республика къахьегамхой арабьннаб тахан шоай хьамсара ЦIей дезде. Доккхал де йиш йолаш ба уж шоай къахьегамах. Бакъда, уж бIубенна ба хьамсарча парте хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдара дIахо кхы а чIоагIагIа шоаш къахьегаргхиларах. Тахан уж чуберзаргба керда мул баккхара керахь керда сийгаш лотаденна. Цар дегаш урaувттадеш я КПСС XXIII-ча съезда решенеш, кердача пятилетка Директиваш.

ХIанз республика къахьегамхошта хьалхашка латта декхар да Май сийна яьржа яхь кхы лаьгI ца йолийташ дIахо яхьар. Толамца чакхдаккха деза пятилетка хьалхара шу. Цу хьакъехьа еррига торонаш йолаш я вай республике. Из хьагойт промышленносте а юрта боахаме а хьалхарча квартала план ханал хьалха кхоачашъяьча коллективаша. Шерра пайда эца беза цар опытах. Боахама массе доакъошка болх вIаштIехьбаккха беза Iилман ларда тIа.

Юкъхьанцарча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей декхар да пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра къахьегамхой кхетамца оарцагIбахар. ХIанзе цIенхаштта къовсам лоаттабе беза балха юкъера кхоачамбоацараш сихха дIададахара.

Даьхъала хилда 1-гIа Май — дунен халкъашта юкъера къахьегамхой барт - цхьоагIон Ди, дерригача мехкий болхлой цхьоагIони вошалеи Ди!

ТАСС фотохроника.

Хьамзат ОСМИЕВ.

СИЙРДА ЦIЕЙ

ГIозача вай лаьтта
Уж маьлха зIанараш
Камаьрша мохкаяь,
Кердача пхе шерах
Хьалхара мул баьккха
Маьженаш кхохкаяь,
Машаре, беркате
Кхаьчар хьо, ЦхьоалагI
май,
Хьо гIоза доагIалда,
ДоттагIлен доккха цIей!

ДIахьажал майдашка.
Михца ловзадаьнна
ЦIе даьреш шершацний!
ДIахьажал нахага
Кхоаненах бIубенна
ЗаггIенца белацний!
Ма къаьга дера хьо,
Хоастаме сийрда цIей,
Даьхъала хилда хьо,
Сийдола ЦхьоалагI май!

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

№ 93

1966 шера 1 Май г. Москва.

Новкъостий салтийи матросаши, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Тахан Советски Союза халкъаша, эскареи флотеи бIухоша дезду ЦхьоалагIа май — дунен халкъашта юкъера къахьегамхой барт-цхьоагIон Ди, дерригача мехкий болхлой цхьоагIони вошалеи Ди.

ЦхьоалагIча мая цIей укх шера дезду КПСС XXIII-ча съезда исторически решенеша чIоагIа дегаш ураоттадаь беррига советски нах бахаш а къахьегаш а болча хьалашка. Съездо оттаяь решенеш массава раьза волаш къоабал а еш, вай халкъо ший низи хьинари кходац уж кхоачашъяра, тIагIертта къовсам лоаттабу керда пятилетка кхоачашъяра. Даьхен экономически оборонни низ дIахо айбара.

Советски Союзон вежарашха долча кхыча мехкашеи доахача доккхийча толамаша цIаькха а къаьгга тешал ду социализм капитализмал шеко йоацаш тIех хилара, дунен социалистически система позицеш дIахо чIоагIъялара.

Дунен халкъашта юкъерча чоалханерча хьалашка лел-советски халкъа, социалистически мехкий къахьегамхой беркатера гIулакхаш. Малхбузен монополистически гIозараша, исторически дегIаахара никъ бехка а гIерташ, дунен халкъашта юкъера кхохкам кхы тIа а чIоагIбу, гуччахьа агрессе акташ лелаю паргIатои лоIами, социальни прогресс бахьан долаш къовсам лоаттабеча халкъашта духьала. Къаьстта а кхераме да американски империализмо Къулба - Малхбоален Азе леладу гIаьрахой гIулакхаш, Вьетнама Демократически Республикана духьалара тIом шербарах йола цар зуламера планаш.

Машара гIулакха цIенхаштта кхерам тIатоссаш я шоай реваншистски агрессивни уйлаш кхоачашхилийтар духьа США-ца барта а баха чIоагIа ракетно - ядерни герза тIаккхача гIерташ болча малхбузенгермански милитаристий политика.

Арахьарча политика ленински принципаш леррагIеи тIагIертташ чакх а йоахаш, Коммунистически парте, Советски правительства, дерригача вай халкъо теркалду, империалисташа керда дунен тIом болабара кхерам дукхагIа хинна хилар, фела ладувгI машара моастагIаша леладеча гIулакхашка, данза дардоацар ду шоай Даьхен оборонни низ, СССР Герзашцарча Низий чIоагIал, социализма дерригача мехкий денalера доттагIал дIахо чIоагIдара.

Новкъостий салтийи матросаши, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

ЦхьоалагIча мая цIейца шуга моаршал а лу аз, шо даьхъала а дувц, хIаьта боевойи политическии кийчо еча оаш керда толамаш дахар а лов сона!

Герзашцарча Низий бIухой! КIаьд ца луш эргайоахаш тоае шоай говзал, тIагIертте Iомае шоаех тийша халкъо шоашта дIакараенна чоалханера техникеи герзи, чIоагIагIа хилийта дисциплинеи вIаштIехьдалари, лакхъе бIуний тIема кийчо. Фийла а массаза кийча а хила шоай дукхаеза Даьхе лорае, моллагIча а агрессора хIалаквеш хIама тоха!

Дунен халкъашта юкъера къахьегамхой цIей белгалдоаккхаш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, ЦхьоалагIча мае, московски ханах 21 сахьат даьлча вай Даьхен столице — турпалча городе Москве, союзни республикай столицашка, хIаьта иштта городашка - турпалашка: Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, турпалча крепосте — Бресте, ткъоазза артиллерийски залп тохаш салют яла.

Даьхъала хилда ЦхьоалагIа май — дунен халкъашта юкъера къахьегамхой барт - цхьоагIон Ди, дерригача мехкий болхлой цхьоагIони вошалеи Ди!

Даьхъала хилда сийлахь - доккха советски халкъ а цун майра Герзашцара Низаш а!

Даьхъала хийла Ленина хьакхелла хоастамера Советски Союза Коммунистически парти!

СССР оборона министр Советски Союза Маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

Хьона да тха къахьегама совгIаташ, деза Май!

Дикача къахьегама толамашца накъа енай слюдяной фабрика коллектив таханерча дезача цIейна — ЦхьоалагIча майна. Продукци арахецара биъ бетта план 11-ча апреле кхоачашъяьй. Планал совгIа арахийца продукци дуккхача маьха я. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера пачхаьалкхенна кходаь ахча 27 эзар сом да.

Укх шера цхьоалагIча квартале даьхача толамий итогаш а яь, хьалхара моттиг яккхарах РСФСР-и ВЦСПС-и карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара ахчан премии елар тха коллективана. Из байракх карара ца ялийтара кхы а дикагIа къахьег тха коллективо шоллагIча квартале.

Къаьстта дика къахьег мастераш Прохудина Нина, Рождественская Галина, Бачигаева Лида, кхыбараш керте латтача коллективаца. Цар кхы а хьалха кхоачашъяьй биъ бетта план.

А. КОЖУХОВСКИЙ,
Грозненски слюдяной фабрика партийни организаце секретарь.

●

КПСС XXIII-ча съезда решенеш вахара юкъе а кхухьаш, тахан дездеча цIей сийна яьржача яхье дика къахьегама толамаш даьхад Грозненски химически комбината цехаша, сменаша, валовии товарнии продукци арахецара биъ бетта план 25-ча апреле кхоачашъяй комбината коллективо.

Ер шу доладелча денз планал совгIа арахийца полиэтилен бIаьш тоннаши синтетически спирт эзараш тоннаши да.

Социалистически яхье хьалха латтачарех я опытни специалисташ Л. Денисова, В. Кальным, И. Уткин, кхыбараш керте латта полиэтилен доаккхача цехий коллективаш.

Иштта лакха къахьегама толамаш доахаш я В. Гурахин, Ф. Качанов, В. Дронин керте латта спирт доаккхача цехий коллективаш а.

Б. КОСТОЕВ,
инженер.

●

Нохч - ГIалгIай республика комсаш лелаераша ерригроссийски социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай 1965-ча шера комсаш кхеяра. Царна хьожаьйй РСФСР Министрий Советен ВЦСПС-ен карара кара тела ЦIе байракхи итт эзар сом ахчан премии.

Объединене «Грозвино» предприятеша тIеххкхоачашдаьд укх шера ЦхьоалагIча мая сийна тIанийца хинна декхараш а. Ткъаь пхелагIча апреле кхоачашъяьй биъ бетта задани.

Хьинаре къахьегаш ба комсаш лелаераш комсий бешамаш кийчъеш. Объединене еррига совхозаш хIанз йистеяьннай уж балхаш даь.

Даьха толамаш кхы а чIоагIдергдолаш болх бе дага ба къахьегамхой.

Ш. САГАЕВ,
«Грозвино» объединене начальник.

●

Малгобекско-Вознесенски майда тIа № 864 йола буровой хьалъе монтажникаш, болабеннача хана денз вIалла лаьгIбеннабац из сихагIа балха юкъейоалаяра лоаттабаш бола къовсам. Цу майда тIа юрски тIоенаш гучадоахаргдола вIалла ца хинна кIоаргал дола буровой я из. Цун кIоаргал 4500 метр я.

Дика къахьийгар вышкомонтажникаша: ворхI ди хьалхагIа баьлар уж шоай болх баь, хIаьта бурув тохилга тIадиллар йоккха балха опыт йола мастер нов. Хантемиров Галимзян керте латтача бригадана. Ткъо шу да Хантемирова из болх бу, цудухьа массава тийша вар цунна из бехктокхаме гIулакх дулургхиларах.

...Из дар соахка гурахьа. ЧIоагIа хала додар бурув, маркхал чубуар гIумаро, бакъда цу морча халонаша эшабергболчарех бацар бурувдеттараш а. ДIахо кхы а дукхагIа нийслора дага ца хинна новкъарленаш. Массаза соцаде дийзар бурув хьауха мехкдаьттеи гази дIакъовла. ЦIабода никъ бицбеннабар цу хана мастера Галимзяна, дизза кIираш доахар цо буровой тIара дIа ца воалаш. Лаборанткашца цхьана хьожар лоабата маркхалга, слесарашца оборудовани тоаяра наькъаш лехар. Ши эзар метр бурув техачул тIехьагIа одношарошечни осташ оттадир. Цар дикка бай а бир сих а бир болх. Балха овсарле лакхъеш йола дукха мероприятеш юкъейихьар бурув деттараша, цудухьа йиллача ханал ши бутт хьалхагIа бурув теха бовла аьнна дош деннад цар.

Апрель бетта задани бригада коллективо кхоачашъяь дукха ха я. СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денга эксплуатаце дIалургья керда скважина.

В. ТАГУРОВ.

●

ДIадахача шераца нийсдича укх шера хьалхарча квартале 74 процент дулхи 27 процент шурен дукхагIа яьккхай Наьсарен района совхозаша. Дика дебадаьд детта доахан, хьакхарч, жа; лакхъеннай хьайбай продуктивность.

Хьайбай продукташ кийчъяра план тIеххкоачашъяьй районо: дулх — 140 процент, шура — 120 процент, фуаш — 123 процент.

1966 шера хьалхарча квартале хьайбай продукташ яхаран уж кийчъяран республика районашта юкъе яьржача яхьа дукха ха йоацаш итогаш йир КПСС обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советси. Социалистически яхье котало яьккхача Наьсарен района (КПСС РК секретарь нов. С. Д. Цолоев, районни юртбоахама производственни управлене начальник нов. У. М. Льянов, райисполкома председатель нов. М. К. Кодзоев) КПСС обкомеи Нохч-ГIалгIай Министрий Советеи карара кара тела ЦIе байракх еннай.

Иштта белгалдир хьайбай продукташ яхаран уж кийчъяран Шаьла, Урус-Мартана, Сунженски районаша дика болх баь хилар а.

●

ЦхьоалагIча мая сийленца накъабахара яхь йоаржаьча республика мехкдаьттахоша мехкдаьттеи гази яккхара биъ бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй. Яхье баьнначарна юкъе хьалха латт «Малгобекнефта», «Горскнефта», «Сунжанефта», «Старогрознефта» мехкдаьтта промыслови управленей коллективаш.

Соахка укх хана даьхачунца нийсдича деннеи бийсаннеи доаккхаш дола мехкдаьтта 17,8 процент дукхагIа да. ХIаьта мехкдаьттаца йоагIаш йола газ — 27 процент дукхагIа. Мехкдаьтта доаккхачара къахьегама овсарле укх шера хьалхарча квартале планах лаьрхIачул 3,8 процент лакхагIа я, хIаьта дахача шераца нийсдича из лакхъеннай 14,7 процент. Продукцега дIадодар лохдарах кходаьд 244 эзар сом.

Хаян-Кертерчеи Карабулакерчеи лакхерча мелови тIоанашка хий чуахийтар дикка алсамдаьккхад укх биъ бетта, аминашца цхьана лакха эффективность йола кислотни обработкаш яра технологи тоаяьй, дIахо юкъекхухьаш латт дика тIехьале йола цхьан скважинаца шин тIоана чура мехкдаьтта даккхара способ.

Ткъаь кхоалагIча съезда решенеша дегаш гIоздаьха мехкдаьттахой шоай толамаш кхы а совдоахаш къахьегаргдолаш ба.

Жамсарангийн Самбу — общественни а пачхаьалкхен а деятель (МНР).

Джозеф Питер Куртис — общественни деятель. (Нигере Федеративни Республика).

Мирьям Вире - Туоминен — общественни деятельница (Финлянди).

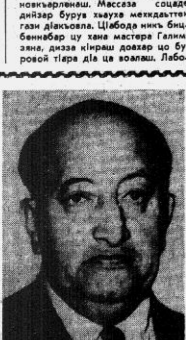

Мигель Анхель Астуриас — писатель, общественни деятель (Гватемала Республика).

Джакомо Манцу — скульптор, общественни деятель. (Итали).

«ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧIОАГIБАРАХ» ЙОЛЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕЙ ХЬАКЪЕХЬАРЧА КОМИТЕТЕ

Академика Д. В. Скобельцына председателал а деш «Халкъашта юкъера машар чIоагIбарах» йолча дунен халкъашта юкъерча ленински премей хьакъехьарча комитета заседани хиннай 1966 шера 26 — 27 апреле.

Комитет хьежай шийга хьакхаьчача 1965 шера йола дунен халкъашта юкъера ленински премеш хьожаяра хьакъехьарча предложенешка, хIаьта цу дешах решени тIа а ийцай цо.

Лохехьа кепатох дунен халкъашта юкъера ленински премеш хьожаярах бола комитета соцам.

1965 ШЕРА «ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧIОАГIБАРАХ» ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ХЬОЖАЯРА ХЬАКЪЕХЬАРА

«ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧIОАГIБАРАХ» ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ТЕЛАРА ЙОЛЧА КОМИТЕТА СОЦАМ

Машар лоаттабаран чIоагIбаран болча къовсама гIулакха юкъе тIехдаьнна доккха дакъа лувцарах «Халкъашта юкъера машар чIоагIбарах» йола дунен халкъашта юкъера ленински премеш хьожайойла:

ЖАМСАРАНГИЙН САМБУНА — общественни а пачхьалкхен а деятела (Монгольски Халкъа Республика).

ДЖОЗЕФ ПИТЕР КУРТИСА — общественни деятела (Нигере Федеративни Республика).

МИРЬЯМ ВИРЕ - ТУОМИНЕНА — общественни деятельницана (Финлянди).

МИГЕЛЬ АНХЕЛЬ АСТУРИАСА — писатела, общественни деятела (Гватемала Республика).

ДЖАКОМО МАНЦА — скульптора, общественни деятела (Итали).

БЕРКАТЕИ ИРАЗЕИ ХИЙЛА ХЬО,

КПСС XXIII съезда делегата дувц

Де дезараш дукха да

Аз дакъа лоацаш хинна КПСС XXIII съезд Iалаьмате боккха лоархIам бола событи яр. Съездо ший болх дIабихьар дог тохалолийташ долча дийца варгвоацача политически къахьегамей хьинар айденнача хьалашка. Оаха, делегаташа, боккхача безамца ладийгIар нов. Брежнев Леонид Ильича яьча КПСС ЦК отчетни докладага. Цунга ладувгIаш сурт санна хьаоттар партенеи халкъаи карагIдийнна сийлен гIулакхаш, де дезараши динза даргдоацараши. Делегаташа массава раьза а волаш тIаийцар ЦК политически линии практически гIулакхаши къоабалдеш бола соцам. Съезд хьажа а хьежа, чIоагIйир 1966—1970 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йола Директиваш. Цу деша хетаяь доклад йир СССР Министрий Совета Председатела нов. А. Н. Косыгина.

КПСС Устава юкъедихьад цхьадола хувцамаш. ТIаийцар Вьетнаме США йоаржаьча агрессех лаьца Заявлени.

Большевикаша санна гIулакхаца къоасталир делегаташа парте баьча организаторски, идеологически, политически, экономически балха дешаш. Съездо итогаш йир советски халкъа турпалча къахьегама, гарггарча шерашка йола политически лини коллективно белгалйир.

Дийца варгвоацаш боккхача безамцеи цIенача дегацеи тIаийцар делегаташа съезде баьхка вежарий партей викалаш. Дукха дIайха, дег тIара доагIа дешаш аьлар кхыча мехкашкара баьхкача новкъосташа вай ленински партех, вай халкъах. Боккха мах бир вай даьхача толамий, кердача пхе шера плана.

Коммунисташа а берригача советски наха а массава раьза а волаш тIаийцар КПСС XXIII съезда решенеш, хIанз шоай берригга низ тIабахийта уж чакхъяхара хьинаре къахьегаш ба уж. Цу дерригача халкъа гIулакхе дакъа лоац тха района къахьегамхоша а. Хьалхарча квартала планаш сийленца кхоачашйир районо. Колхозашеи совхозашеи дика ремонт йир техника, хьалхарча шерашкачул дикагIа чакхдаьхар бIаьстан балхаш. ЩIенхаштта экзамен дIаелар хьайбаш леладераша а. Цар дика Iангара даьхар хьайбаш, кхоачашйир паччахьалкхенга дулх, шура, тха, дохкара заданеш. ХIаьта хIанз тха де дезараш дукха балхаш да. Дика Iомае еза съезда решенеш, хIара къахьегамхочоа дIабовзийта беза цар кIоарга чулоацам. Цу гIулакха пайда эца беза партийни пропагандаи агитацеи еррига формаех, де мел дезар де деза съезде тIаийца решенеш кхоачашъяра. Съездо мехка хьалхашка отталаь исторически декхараш кхоачашдара гIулакхо дукха низ а творчески къахьегам а дIабехаргба хIара советски сагагара. ХIанз собранешка района юртбоахама къахьегамхоша дег тIара къоабалъеш юв съезда решенеш, уж толамца кхоачашъяра шоайла дагабувл, лех юртбоахама продукташ дукхагIа яхара йола резерваш.

Юрта къахьегамхой керттера декхар да — ялаташ дукхагIа кхедар. Из дика кхетадеш йола колхозаши совхозаши шоай планашка юха керда хьожаш я. Ленина цIерахча колхоза коллективо лаьрхIад укх шера 1075 тонн кIа чуда, планах лаьрхIачул дукхагIа да из. Иштта керда декхараш тIаэц кхыча боахамаша а. Ялаташ кхедара лоархIам болаш да лаьтташ ладара культура лакхъяр. Оаха лерхI шеррача масштабах удобренех пайда эца, лаьтташта шортта хий дехка юртбоахама балхаш шин ханнахьа чакхдаха, лакха кондици йола фу дIале.

Боккха лоархIам болаш да Iилманеи производстве хьалха латтачарнеи карагIаьннараш балха юкъедоаладар. Парте XXIII съезда решенеш тIа белгалдаьккха производственни участкашта деш дола кулгал данна тоаде дезаш хилар моллагIа долча кхоачамбоацаращца къовсам лоаттабе безилга. Бакъда, тха района цхьадолча боахамашка хIанз а ледара пайда эц торонех. «Терский» яхача совхозе, «Россия» яхача колхозе дукха кхоачамбоацараш да. Пятилетка хьалхарча шера района колхозашеи совхозашеи паччахьалкхенга дохкаргда ялат 7820 тонн, дулх — 2300 тонн, шура — 4550 тонн, тха — 703 тонн, фуаш—1950 эзар, комсаш 71000 тонн. Из дукхагIа да соахка паччахьалкхенга дехкачул. Района коммунистий декхар да — тахан юртбоахама къахьегамхой айденна хьинар уж декхараш кхоачашдара тIадерзадар. Съезде дукха дийцар массайолча производства участкашка коммунистий влияни айяра, цар бехктокхам лакхбара дешаш. Цудухьа тоабе беза коммунистащца кхетама болх, уж идейно дегIабахкара халданза йоакхо е еза. КIоаргга нах бовза беза, парех доахка дикадараш, из дерригa керте хила деза партийни организацей балха, къаьстта партийни группашта, хIана аьлча укхаза хIара саг гуш воландаь.

КПСС XXIII съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара хьинар кходергдац наурцаша.

В. ПОЖИДАЕВ,
КПСС Наурски райкома хьалхара секретарь, парте XXIII съезда делегат.

СИЙРДА ВАХАР

ОЧЕРК

КПСС XXIII-ча съезда делегаташ цIакхачара митинг яр Грозненерча станце перроне. Цига къамаьл деш яр тIаювхаш сийрда плаш а, цунна кIалхара хьакъелаш наькха тIа йоаллеш дошоца лепаш Ленина орден а йолаш йола лохача дегIара, юкъерча ханара кхалсаг.

Геттара дег тийша ювцар цо партийни форумо шийна чуйоссаьь уйлаш.

Кхалсаг ший къамаьл даь яьнначул тIехьагIа, чIоаггIа тIоараш деттар цига гулбеннараша.

Парам аьлар:

— КIант — саг я, Мария Яковлевна. Дег ураоттадеш къамаьл дар даьр.

Митинге дакъа лоацаш хиннача, МалгIабикера шийна накъа баьхкача новкъостащца йодар из перроне гIолла лаккха, итт шера къонъелча санна айбаь корта а болаш, йодар хьерсамах тIехдаха шерра дIадаьржа хий санна гобаьккха хьежача маьлхо ховъяьча аиза тохаш латтача гаьнашта безаме бIара а хьежаш. ТIаккха шийна тIехьа яйтача «Волгаца» нагахьа юкъе юкъ ца йолаш цхьатарра хьаллаттача промыслашка юххьанца старопромысловски, цул тIехьагIа горагорски, юххера а, шоай — МалгIабикера яраппка хьежаш дагадехар Марина Яковлевнайна ший хана укхаза хинна хувцамаш. Къаьстта а чIоагIа ходелар цун дега уж дерригa хувцамаш, лаьтта кердадалар ший вахар хувцадаларца (болхлочунгара йоккхача мехкдаьтта промысла заведующега, партийни съезда делегатага кхоачаш никъ баьб цо) дувзаденна долга. Уж дерригa хувцамаш, йоахар цун дего, цхьа бахьан доацаш хьахиннадац. Ленински идей сердалонца сийрдадаьккха да гоннахьара лаьтта. Цу сердалонца сийрдадаьккха да хIара ди.

Ленин массаза а шийна лалла волаш санна хетар Марина Яковлевнайна. Ленина никъ хьехаш хьаенача цо ше мел яьккхача хана къовсам лоаттабаьб керда вахар бахьан долаш. Къовсам лоаттабаьб къаьнача дуненна духьала. Из дар из — къаьна дуне — Марина кхоачаш шу а дизанза йолча хана цунна топа юхь тIаерзаяьр.

Укх тайпара дар гIулакх.

1918 шера бийсанна ха яхача хана, БуротIа деникинцаша ханча Iаьдал дIалаьца хиннача хана, Ардонски улицагIа хьагIача цхьан цIен наIарах цIаьхха чIоагIа хIама техар.

Къонача кхалсаго нийI хьаийилача, хьачутоттабенна чубаьлар деникински эпсараш.

— Тхо контрразведкера да, сесаг... Большевик Егор Трунов — хьа вошa вий?

— Ва.

Кхы хоаттам - салам боацаш квартире чухьажа болабелар деникинцаш. Цхьабакъда, Егор — Кирова новкъост — коравензар. Шоаш арабоалача хана эпсарех цхьанне хьаэккийта тепча техар менге тIа иллача юврогIана, цунна кIал фуд хьажа.

Мукъ баьнна менгена дIатIа а сдла, юврогIана кIалхара шу даьнна бер хьайийцар кхалсаго. Марина яр из.

Маринах даьллача иразах пхо ца кхеташ бисар цунна. Советски Iаьдало дукха ха ялалехьа лаьттан букъ тIара IоцIенбир кIай гвардейцаш.

Маринайна дагадоагIа цIаьхха паровозий гудокаш Iеха йолаенна ди. «Ленин веннав!» — тIера цIел дIаяха бордаш а детташ йоахар дас — военни училища комиссара. Уж дешаш цIаккха а дицлургдоацаш Маринай дег чу дийшар. Сатийнача хана хIанз а каст-каста хоз цунна уж, магнитофонаца даьча йоазоно уж дешаш юха кердадоахаш санна.

Цхьабакъда, Ильич венначул тIехьагIа дIадахача цу 42 шера доккхийча гIулакхех дизза долча хIара дено хоза, дог тешалеш дувц Ленин — веннавац яхаш. Из вай коммунизмага додача советски халкъа сийлахь - доккхийча кхолларашка.

ХIаьта цу халкъа аIамига дакъилг да из а — хьаьнала къахьегамхо Паук Марина Яковлевна. Цун биографи чIоагIа тара я социализма мехкарча дукхача наькха вадара наькъа. Пионерка, комсомолка, коммунист... Школьница, Грозненски мехкдаьтта техникума студентка, оператор, производства кулгалхо.

1934 шера, техникуме из деша ягIача хана, практика кха МалгIабике хилар из. Юххьанца йоакха МалгIабик хьаяра балхаш дIадоладенначул тIехьагIа цига дакъа лоацаш хилар из. Цул тIехьагIа мугIарера мехкдаьттах йолаш болх бир цо. «Октябрьнефте» мастер хилар. ТIом лаьттача хана мехкдаьтта доахаш яр. Цул тIехьагIа комсомольски партийни балха тIа хилар.

1952 шера «Малгобекнефта» цхьоалагIча промысла цхьан участке гучаиккхар легковой машина — «Победа». Хьинар долаш, цIенхаштта, маьлхе яьга юхьмараш а йолаш йола кхалсаг араяьлар цу чура. БIубенна гIа боаккхаш цхьан гувлга тIа хьалтIа а яьнна, гобаьккха хьалъэтта латтача скважинех бIарг а теха, доккха са даьккхар цо.

— Малай из? — цунга хьежаш лаьттача ший мастерга хаьттар цхьан болхлочо.

— Марина Яковлевна Паук,— жоп делар вокхо, — парте горкома промышленни отдела керда заведующи.

ХIаьта цу хана Маринайна дагадаьллар ший дар дар. Доккха дукъ ийцар цо шийна тIа. ТIом сецачул тIехьагIа юхаметтаоттаеш йолча промыслаша дала дезача тайпара мехкдаьтта хьаллацар. КIезиглора скважинашкара мехкдаьтта, тIоанашка давлени лоха яр. Уж дерригa гIулакхаш лертIа даха дезаш дар.

Цу дийнахьа а дIахо йодача хана а каст-каста дагаювлар из инженеращца, болхлощца - мехкдаьттахоща, ГрозНИИ-рча Iилмахоща. ТIа-тIа дикагIа гучадувлар плана гIулакхаш, тIоанашкара давлени искусственно гази хийи чу а ухийташ айе езар.

Юххьанца яьча опыташа дог айду. ХIара бетт-бетта дукхагIа чуухийт тIоанашка хий. Кхы проблемаш а я къестаеш. ХIаьта ши дукъ кхухьаш Марина Яковлевна а я. Из-м хIанз горкома секретарь ма йий промышленноста гIулакхашта. Авторитетни саг я. Хаттараш дукха хул наьха, хIаьта царна жоп ца делча мича даргда. Бийса яххалца ягIа Паук заседанешка. Цкъаза кхыметтел ах бийса яьлча а лампаш йоагаш хул цар корех чухьежача: кхоана мехкдаьттахошта еша еза лекци кийчъеш ягIа Марина Яковлевна.

ТIаккха, 1954 шера, МалгIабике эггара йоккхагIа йола мехкдаьтта промысла заведующи хул цунах. ТIом лаьттача бирсача шерашка елар промыслана Ленина орден. Эггара халагIа дола декхараш кхоачашде дезаш яр промысел.

План кхоачашъе а цу цхьан ханна дуккха тоххама балхаш де а, мехкдаьтта дукхагIа доахаргдола наькъаш лаха, мехкдаьтта доалла моттигаш дIахо гучаяха, коммунистически уйланца коллектив хьалхкеергйола политически мероприятеш чакхъяха еза. Марина Яковлевна массанахьа а кхоач. ХIара минут ший цхьа лоархIам болаш я цун. Планерка, методически совет, горкома бюро, пионеращца къамаьл дар (школо йийха хилча ца яхача яргмичай) — цу дерригача гIулакхаша дизза дIалоац цун балха ди.

Цкъарча юхьига лоадаме дац аьнна хеталуш долча цу гIулакхех даьнна беркат дика холу социалистически яхье котало яккхарах промыслана карара, карателаЦIе байракх яларах. Республике эггара хьалха цо эц коммунистически къахьегама промысел яха цIи.

— Хьинар ца кходеш! — из да Марина Яковлевнай къахьегам геттара дика хьахьокхаш дола дош.

Бийса юкъеяхачул тIехьагIа а бIаргаго йиш яр из авари хиннача скважинана юхке гIолла лелаш, тIаювхаш иккаши тиша поатуви — из ший тайпара спецовка а йолаш. Балхашта кулгал ше ду цо, моллагIа операци миштa кхоачашъе еза дIахьокх юкъюкъе.

Шераш бетташ миссел мара хетацар, бетташ, кIираш мо мара ца хеташ, дIаухар. ХIаьта хIанз, дIаяха ха хьалгаехача цецйоал Марина Яковлевна ма дукха хIамаш карагIаьнна-ях цу хана дена, къаьстта а укх тIеххьарча ворхI шера! Юкъейоалаяь шоллагIа методаш, кIалхарча мелеи тIерча мелеи кIоаргалеташкара етта кIежаш, еллангара дена хувцаш яь йола диспетчеризаци, трапной установкаш хьалъяр, дукхача алаех йоагаш хиннача газах пайда эцар. Дерригаш а дийца дарг мичал уж.

Марина Яковлевнай дац, большевистски агитатора дIайха дош аламий дегай кIоаргача тIоанашка кхоачар, цIаккха а боаргбоаца коммунистически сакхетаме ленински аlа дотабора цар чу. Цудухьа наха тамашаш а гойтар. Тамаш оций, алхха укх тIеххьарча ворхI шера промысле доаккха мехкдаьтта иттаза дукхагIа хилар! Из да эрсий а, нохчий а, гIалгIай а юкъеболаш йолча интернациональни коллективо. Паук Марина Яковлевнас кулгалдеча коллективо хьийгача къахь хьахиннар.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ТХА УЙЛАШ, ТХА ДЕКХАРАШ

Парте диъ шера баьча беркатерча балха итогаш а яь, 1966—1970 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йола Директиваш тIаийцар КПСС XXIII-ча съездо.

СССР Министрий Совета Председатела нов. А. Н. Косыгина съезде ше къамаьл деш белгалдаьккхар, кердача пятилетке доагора баланса структура дIахо эргайоаккхаргхилар: 1965 шера 52 процент хинна мехка топливни баланса юкъера мехкдаьттаи газеи удельни дозал 60 процентага кхоачаш лакхлургда 1966 шера. ХIара шера мехка гIолла тIаккхета мехкдаьтта 20 миллион тонн совгIа хургда, газ йоаккхаргъя 20 миллиард гаргга кубически метр.

Къахьегама хьинар чIоагIа айденна дIадоладаьд тха промысла мехкдаьттахоша керда 1966 шу — пятилетка хьалхара шу. Бригадашкеи участкашкеи еррига шоай торонаш йийца а йийца, промысла коллективо шийна хьалхашка декхар оттадаьд 1966 шера планал совгIа 10000 тонн мехкдаьттеи 6 миллион кубически метр гази яккха, цунах, 2,5 эзар тонн мехкдаьттеи 2 миллион кубически метр гази парте XXIII-гIа съезд хьаеллалехьа а йоаккхаш. Сий долаш хинна ца Iеш бехктокхаме а да уж декхараш.

Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара лоаттабу къовсами кхетама болхи дика вIаши тар а беш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша операторащ, мастераш, инженераш, техникаш оарцагIбаьхар мехкдаьттеи мехкдаьттаца йоагIа гази яккхара темпаш лакхъяра.

КПСС XXIII-гIа съезд хьаеллача дийнахьа тха йиш хилар, съезда хьалхарча социалистически яхье оахош тIаийца декхараш сийленца кхоачашдарах Даьхенга рапорт дала, планал совгIа делар 3000 тонн мехкдаьттеи 15 миллион кубически метр гази.

Уж толамаш карагIдийлар ерригача промысла, цун еррицача участкай бригадай коллективаша хьинаре къахьегарах. ДIадахача шерашка санна, яхье яьннараштa юкъе хьалха йоагIар нов. А. Д. Горецекина кулгалду Хаян-Корта участка мастераша нн. М. А. Стегленкоси В. И. Костыряси кулгалду мехкдаьтта доаккха бригадаш.

Доккхий къахьегама толамаш даьхад тха дикагIа болча производственникаша. Царех ба операторащ нн. М. Е. Дронов, Н. Г. Муродян, В. Е. Петренко, В. Г. Стрюков, М. И. Родин, М. Ф. Артемова, кхыбараш.

Шоашта карагIдийннарех кхоачамбаь ца Iеш, хIара денна дукхагIа мехкдаьттеи гази яккха гIерт тха мехкдаьттахой. Масала, 1965 шера цу хана даьккхачунца нийсбича 60,5 процент лакхбеннаб 1966 шера 1-ча квартале даьккхача мехкдаьтта боарам, хIаьта газ яккхара боарам 40,5 процент.

КПСС XXIII-ча съездо болх беча денощка оаха хьайийцар низ бола мехкдаьтта кIедж урагIтеха № 643 йола бурув теха яьнна скважина. Цо кхы цIаьхха а тешал ду Старогрозненски майдан тIа мехкдаьтта йоккхий промышленни ганзаш йолаш хилар. ХIанз промысла территоре тIа тохкама балхаш ду Хаян - Берта районерча лоxерча мелеи Ястребинни яхача районерча тIерача мелеи мел мехкдаьтта доалл хара.

Тха производство дегIаахарца цхьана дегIа а ух, чIоагI а лу тха кадраш. ВIаши новкъостал де кийча хилари коллективизми таханарча денах дIахада йиш йоаца дакъа а хинна дIаэттад. Брагуны яхача мехкдаьтта доаллача моттиге № 34 йолча скважино низ бола мехкдаьтта кIедж урагIтехача хана, ха-ди ца лоархIаш тха дикагIболча оператораша 4-ча мехкдаьтта промысла коллектива новкъостал дир лоацаача хана трапни установка дIаоттаеи цунца цхьана кхераме доацаш скважинага болх байталга Iалашдеи. Тха дикагIа вола виъ оператор нн. В. П. Живодров, С. С. Грошев, К. К. Брундасови И. Грызунови хIанз а тIехьа цу скважине болх беш ба, кIедж еттача скважинашта доагIача бесса технически гIулакх де операторащ Iомабара.

Шерагара шерага шерлу промысла производственни мощносташ.

Укх гарггарча хана гIишлошъерашкара оаха хьаэцаргъя концевой трапни установкеи Хаян-Корт яхача районера нефтепарки. Тхона чIоагIа лоархIаме йолча цу объекто тхога йиш хулийтаргъя хIара денна дIакхеташ доагIа мехкдаьттеи гази хьагульяра а царна транспортировка яра а болх дерттIа вIаштIехьбаккха.

Тхо гIерт, махулла дукхагIа беркат даргдолча оагIорахьа тхоай керттерча фондех пайда эца. «МоллагIча маьхах яьккха яле а мехкдаьтта тонн» яха лозунг оаха хийцай «мехкдаьтта тонн тарлуча бесса дарегIа» яхачунца. Духхьал укх шера хьалхарча квартале, мехкдаьттаи газеи тоннага дIабода мах лохбарачох оаха кходаьд 40 эзар сом.

1-ча апреле денз, планированеи материальни стимулированеи кердача системах болх бе йолаеннай тха мехкдаьтта промыслови управлени. Цу гIулакхо торо хулийтаргъя мехкдаьттеи гази йоаккхилга дIахо дегIадоаладара кхы а дикагIа хьалаш вIаштIехьдаха.

КПСС XXIII-ча съезда болх беча денощка дог гIоадоаккхаш хIача хилар тха коллектива вахаре.

Парте XXIII-ча съезда сийна яьржача социалистически яхье лаккхара хьокхамаш дахарах Нохч-ГIалгIай облсовпрофа соцамца тха промысла коллективах КПСС XXIII-ча съезда цIерагIара мехкдаьтта промысел аьлна цIи тиллар. Из да тха чIоагIа сий дар, тха дегаIоа. Цхьабакъда, цу езача цIеро тхо декхарийла ду дIахо йолача хана кхы а дикагIеи тхоаш кхо ца деш къахьега а, пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра дулуш мел дар де а.

Тхона хьалхашка я кхы а йоккхагIеи къаьгагIеи йола торонаш, хIара советски саг гIадвугаш йола торонаш.

Р. ХАЧАТУРОВ,
«Сарогрознефта» НПУ КПСС XXIII-ча съезда цIерагIарча 1 мехкдаьтта промысла заведующи.

Сурта тIа: мастер Ильин Юрий Иванович керте латта бригада.

И. Плиева сурт.

КОТАЛО ЯЬККХАР

Халача геологически хьалашка дIадоладир бурув деттараша Брагуны дукъа тIарча скважинана бурув тохара балхаш. КIоаргагIчарех яр оаха бурув тоха дезаш йола скважина: караганo-чокракскии майкопскии тIоанашта Iокlалдала дезар бурув. Карагано-чокракски тIоанашта тохаш йола бурув махулла нийсагIа тоха дезаш дар, 12-дюймови технически колонна Iочуоттаергйолаш. Дика лоархIайир коллектив цу балхах. Цул тIехьагIа майкопски тIоанаш осташца эттIале долалелар тхо.

Къаьстта йоккха терко йора оаха лоабата маркхала дикал лакхъяра. Цу гIулакхо торо хилийтар скважина кIоаргал йиъ бIаь метрага кхоачае. Фораменифорови тIоанашта бурув тоха болабелча балха юкъейоалае йийзар технически колонна. Обсадни турбаш ца хилар бахьан долаш цхьан юкъагIа соца лаьттар болх. ХIаьта 4140 метра IотIакхаьчача цхьаькха а новкъарле нийсъелар: дукха ха яьккхар телхача колонна ремонт еш. Халонаш дукха нийсъеннаяле а бурувдеттараша чIоагIа барттайна, ерригача торонех пайда эцаш, хьинар ца кходеш къахьегарах вIаштIехьдаьлар тха йиллача ханал тIехьа ца довлаш балхаш йистедаха. СалаIар фуд ца ховш, ди-бийса ца къовсаш къахьегар балхаш сихделча бурувдеттараша Заговеев Сергея, Дылов Ивана, бурувдеттарий гIончаша М. Кузнецова, С. Хасуханова, А. Ахмарова, И. Носаева. Царел тIехьа ца бусаш къахьегаш бар мотористаши слесараши нн. А. Терещенко, Н. Кучуков, В. Ковалев, К. Балашов.

ЧIоагIа лаьттар бурув деттараш съездо болх беча денощка скважина чура (4185 метр) низ бола мехкдаьтта кIедж техачул тIехьагIа. Болота арматура йохаяь арахьелар мехкдаьтта. Бурув деттараштa оарцагIъяьлар Социалистически Къахьегама Турпал нов. Олейников Иван Денисович керте латта коллектив. Цхьан духьалъэттача къахьегамхой ка яьлар, кIедж соцайир. Ткъаь кхоалагIча съезда иштта совгIат делар бурувдеттараша.

Съездо кхы а доккхагIа дола декхараш отталаьд мехкдаьтта промышленноста хьалхашка. Мехкдаьтта доахача областашта юкъе вай республика йоккхагIчарех цаI хиларга хьежа лакхагIа да кхоачашде деза декхараш. Съезда директиваш тIа белгал маданкхара «мехкдаьтта доаллача моттигех пайда эцара хьалха латта методаш юкъекхувлилгеи мехкдаьтта даккхар сихделгеи» Iалашлеча вай резерв я бурув кIоаргагIа тоха. Цу резервах пайда эца болабеннаб хIанз мехкдаьттахой.

Тха бригада коллективо № 34 йолча скважина техачул а кIоаргагIа тохаргда бурув № 39 йолча скважина. Цун лерхIаш йола кIоаргал 4500 метр я. Ткъаь иттлагIча июне йистеяккха езаш я из буровой, хIаьта тха коллективо шоай торонашка а хьежа тIаийцар лакхара декхар: буровой йистейоаккх итт ди хьалха. Цу ханна дIадоладергда бурув тохара балхаш.

Пятилетка хьалхарча шера задани ханал хьалха кхоачашъяра яхье а баьнна планал совгIа 500 метр бурув тоха тIаийцар тха бригада коллективо. Уж сийлахьа декхараш кхоачашдуларгдолга хьахьокх хIанз дIаболабаьча балха темпаша.

А. БРУШНЕВСКИЙ,
мастер.

Сурта тIа (аьрдехьара аьттехьа): И. Хасуев, Х. Дадаев, С. Заговеев, А. Ахмаров.

И. Плиева сурт.

ДОАГIАШ ДЕННА СОВГIАТАШ

№ 34 йолча кIоаргача скважинана толамца бурув а теха, из караерзаярах, тIерча мелови тIоанашкара йоккха мехкдаьтта кIедж тохийтарах, Брагунски майдане керда мехкдаьтта доалла моттиг хьаелларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиумо ший Указаца Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума указах Сийлен грамота еннай: БАЛАШОВ Константин Николаевича, «Грознефтеразведка» треста мехкдаьтта тохкача Правобережни-Брагуны яхача моттигашкарча буровойшта гIулакх деча слесара, БОБРЫШЕВ Василий Дмитриевича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни-Брагуны яхача нефтеразведка воккхагIволча геолога, БРУШНЕВСКИЙ Александр Васильевича «Грознефтеразведка» треста Правобережни-Брагуны яхача нефтеразведка бурувдеттача мастера, ДЫЛЕВ Иван Ивановича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни - Брагуны яхача нефтеразведка бурувдеттачоа, ЗАГОВЕЕВ Сергей Михайловича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни - Брагуны яхача нефтеразведка бурувдеттачоа, КОРНИЛЕНКО Михаил Алексеевича, «Грознефтеразведка» треста производственно - диспетчерски служба бурув деттача мастера, НЕЧАЕВА Валентина Никифоровнайна, «Грознефтеразведка» треста Правобережни-Брагуны яхача нефтеразведка коллектора лаборанткана, НОВОСЕЛЬЦЕВ Михаил Петровича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни - Брагуны яхача нефтеразведка бурувдеттачоа, ОЛЕЙНИКОВ Иван Денисовича, «Грознефтеразведка» треста производственно - диспетчерски служба начальника, СЕНЧИКОВ Иван Лукьяновича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни-Брагуны яхача нефтеразведка бурувдеттачун гIончана, СУХОПАРОВ Борис Прокофьевича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни-Брагуны яхача нефтеразведка бурув деттача мастера, ТЕРЕЩЕНКО Алексей Григорьевича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни-Брагуны яхача нефтеразведка дизелиста, ТУЛЫШЕВ Дмитрий Васильевича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни-Брагуны яхача нефтеразведка начальника, ХАСУХАНОВ Сайдцел Магомедовича, «Грознефтеразведка» треста Правобережни-Брагуны яхача нефтеразведка бурув деттачун гIончана, ЧАПЛЫГИН Михаил Васильевича, «Грознефтеразведка» треста производственно-диспетчерски служба бурувдеттарий мастера.

Москва промышленносто ханал хьалха кхоачашъяьй 1966 шера биъ бетта план

Москван промышленни предприятей коллективаша, парте XXIII съезда решенеш кхоачашъяра, дунен халкъашта юкъерча къахьегамхой цIейна—1-ча Майна сийленца накъаяхара шерра социалистически яхь а йоаржаяь, ханал хьалха, 28 апреле, кхоачашъяьй валовой продукци дукхагIа йола лоархIамегIара изделеши хьаяра 1966 шера биъ бетта план.

Бутт чакхбалалехьа кхы тIа а итташ миллионаш сомий маьха продукци арахецаргья столица промышленносто.

ПЯТИЛЕТКА ХЬАЛХАРА БIАЬСТИ!

БОАХАМ ТОАЛУШ БОАГIА

Мехка экономика дегIайоалаяра, коммунизма материально - технически база хьаяра халкъа дерригa низаш тIадерзаду вай коммунистически партей советски правительстваи. Из къыгта хьахьокх кердача пятилеткаx юрта боахам дегIабоалабара хьакъехьарча КПСС XXIII съезда решенеша. ЧIоагIа дог раьза долаш тIайнцай уж тха колхозхоша.

КПСС ЦК мартовски Пленум хинначул тIехьагIа растениеводстваи хьайбайн продукташ йоахилга дикка алсамдаьннад вай мехка, цу даькъе тха «ЦIе Эскар» яхача колхозе а.

Ши шу хьалха даим зене хулар тха боахам. Ялатий хьувкъам лоха хулар, хьайбай продукташ кIезига йоахар. Цхьабакъда, КПСС ЦК мартовски Пленум хиннaчул тIехьагIа овлангара хувцаденнад колхоза гIулакхаш.

Дукха отраслеш йолаш боахам ба тха колхоз. 405 гектара тIа кIа, хьажкIа, гидуаргаш, доакъара баьцаш, баьца даараш дIадув оаха. ХIанз керттердар дIаювча еррригача культурай хьувкъам лакхбар да. Цхьабакъда, лаьтта леладара культурага хьежжа мара хьувкъац дIайийна хIама. Цулухьа дукха теркам тIабохийт оаха агротехника хьалха латтача опытах, минеральнии органически удобренеех, юртбоахама культурай хьувкъам лохбеча зенерча садоахкача хIамашца къовсам лоаттабара химикатех боагтIача тайпара пайда эцара.

Цу дерригне торе хилийтар дIададахача шера ялатийна лаьрхIа хий ца дехкача лаьтта дIайийнача 150 гектарах хIаране тIара 47 центнер хьажкIа яккха, планах 25 центнер яккха езача. Иштта лакха бар кхыча культурай хьувкъам а.

Доакъар шортта кийчдарахи из хьайбашта нийса дIадехкарахи дIададахача шера тIехкхоачашийр колхозо паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план. ХIара кхоабача IаттагIара юкъера лаьрхIача планах 2000 килограмм яккха езача 2174 килограмм шура яьккхар. Уж санна дика хьокхамаш хIанзалца хиннадац колхозе. Цхьабакъда, из доазув дац.

Кердача пятилетках хьайбаш дебадараи царгара продукташ дукхагIа яхараи доакъара база кхы чIоагIъе лаьрхIад колхоза специалисташа. Доакъар дукха хилар пайда бац, из дика ца хуле. Вайна махарра белокаш, питательни веществаш дукхагIа ме хул, доакъар хьаьнагIа хул, из дегIах дикагIа дIалат. Цо доахана луш йола шура совйоакх.

Цудухьа укх шера юххьанца гурахьа дувча кIица вIашагIъоаь 50 гектара тIа вика дIае лаьрхIад оаха. Цо совйоаккхаргья доакъара рационацара белок. 85 гектар цкъа дIайийча цхьан шереи дукхача шерашкеи хьахула баьцаш, 600 гектара тIа суданка, магар дIабийнаб.

Духхьал юртбоахама продукташ дукхагIа яхарал совгIа, царга дIабода мах а кIезигбара дехкар оттадаьд оаха тхоашта хьалхашка. Иштта 1964 шерапа нийсдича 15 процент кIезигагIа хар дIадахача шера цхьа центнер гурахьа дийна кIа даккхарга дIададахар. ХIаьта иштта кIезигделар дулх, шура, фуаш, кхыйола юртбоахама продукташ яхарга дIадодар а. Дика пайда баьлар колхоза 156 гектара тIа дIалийнача баьца даарех а.

Иштта толамаш дахара бокхача лоархIаме да юртбоахама къахьегамхой балха материальни дукхагIа безам тIабахийтар.

Колхозхочоа къахьегама денах тар ме лу дукхагIа ахчеи ялати хьежаду колхозо. Иштта, дIададахача шера хIара къахьегама денах 1,5 сом ахчеи 2 килограмм ялати деннад. Цудухьа денгара денга шоаех бIуболаш лакхара хьокхачаш доахаш хьабоагIа тха колхозхой. Гучабувл шоай балха говзанчаш.

Дикача агротехнически хьалашка, лоацача хана лерттIа обработка яьча лаьтта бIаьсти юв культураш дIайийна яьннай В. И. Чалых бригадир вола № 1 йола тракторно-полеводчески бригада, 156 гектара тIа хьалха кхача кабуц, помидораш, нарсаш, хIаьта иштта хох дIабийнаб Н. Пуденкос кулгалдеча бригада членаша. Кхаш леладерел тIехьабисац колхоза хьайбаш леладераш а.

Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара хьалхарча квартала план тIехкхоачашъяьй: 167 процент дулх, 108 процент шура, 104 процент фуаш. ДIададахача шера цу ханаца нийсдича хIара кхоабача IаттагIара яьккха шура 105 килограмм дукхагIа я.

Района карара кара тела ПIе байраех тхога я хIана.

ХIаьта хьалхарча ах шера шура, фуаш дIадалара план Лаккхехьарча Совете хоржамаш хула ди хьатIакхоачаш кхоачашъяра декхараш тIайийцад хьайбаш леладераша.

Хьалха ца оахаш илла лаьтта аьха а кIотаргех мукъадаьккха а оаха лаьтташ шерде торо яц тха колхоза. Цхьабакъда, КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъяра дуга, кIа, хьажкIа, баьца дaараш, кхыйола юртбоахама культураш дIаювргйолча лаьттанна, хьалха латтача агротехника бокъонех дика обработка а еш, хIара гектара хьувкъам лакхбе лерхI оаха. Ялатий хьувкъам 30 процент лакхлургба.

Укх шера къаьстта боккха теркам тIабохийт оаха лаьтташта дика обработка яраи из хьаьндараи. Ялатийна лаьрхIа хьажкIа дIае кийчъяьча 200 гектара тIа хIараненa кхоъ центнер минеральни удобренеши цул совгIа ширдаьнна кхои диллар.

Гидуаргаш дIайийна лаьтта, дерригa, аяба аьха, лаьттанцара тIоадал дIакъовдаш макха баьккха, шаьрдаь, бIаьсти кхоаза культиваци яь, хIара гектара 30 тонн кхоачийташ органически удобренеш тайса дар.

Дебаргда хьайбаш а. Бахкача 2400 жийнах планах хIара бIаьннена тIехьа 100 хила безача 108 Iаьхар ба.

Парте XXIII съезда решенеш кхоачаш а еш колхоза экономика чIоагIъяра йолча торонех бизза пайда а эцаш толамца чакхдаккха лерхI колхозхоша ер пятилетка хьалхара юртбоахама шу.

Л. ЯСИНЕВСКАЯ,
Сунженски района, «ЦIе Эскар» яхача колхоза председатель.

ПИСАТЕЛАШ—ПАРТЕ ГIОНЧИЙ

(КПСС XXIII СЪЕЗДА РЕШЕНЕЙ ХЬАКЪЕХЬАРА УЙЛАШ)

Iалаьмате доккха, бехктокхаме сийлахьа да вай парте советски писателашта, литературана хьалхашка оттаду декхар—дунен халкъашта иразга никъ боахаш, доллача хIаманна низ кхоачаш, цIенача дегаца, сийрдача хьаькъалца, турпалча маьженашца вай гIоза кхоане — коммунизм кхоллаш вола советски саг чура а тIера а ше маварра шоай художественни произведенешка хьахьокхилга, вай хьоча наькъа духьаленаш еш долча дIаяхача замах юхелисача тищденнача, вочa гIулакхашта духьала къиза къовсам лоаттабелга. Из сийлахьа декхар кхоачашдарал дезагIа цхьаккха хIама дац вай писателий.

ВIаьсти массе хана а хоза я. Цхьабакъда, къаьстта шийн тайпара я укх шерара бIаьсти. Парте XXIII съезд болх беш хиннача деношка Наьсарен района дуккхача юрташка, совхозий кхашка хилар со. Хьисапаца а доацаш, боахамашта арахьара тIагIертадеш хинна хьаштдоаца гIулакхаш парте цIендаь юкъера дIа а даьха, шоай низах бIубенна, шоай боахамий бизза даьй шоаш хилар кIоаргга кхетадаь, дегаш гIоздаьнна, ха-ди ца къовсаш, хьадаккха йиш мел йола беркат лаьттах хьадаккха лаьрхIа кердача пятилетка хьалхарча шера чудахьаргдолча хьувкъамашта чуйнна кийчо еш боахкар совхозий къахьегамхой.

Иштта хьинаре, хьаьнала къахьегаш боахка нах бIаргабайча дог гIоз ца доалаш висац. ТIаккха дага ца дехача валац литераторашта тIалатта декхар а—ялаташ кхедеш, болат лоаладеш, мехкдаьтта доаккхаш, иштта кхыча доакъошка а советски наьха вахар ходдеш, мехка ганзаш ебаеш боахкача турпалча къахьегамхошта маэшшара духовни кхача лоаттабелга, наьха уйлашка хула хувцамаш кIоаргагIа довзилга, шоай произведенеш тIа мадарра уж хувцамаш хьахьокхилга.

Парте шийн гIончий лерхI писателех. Халкъанна хьалхашка парте Iалаьмате доккха декхар оттадаьча хана фу де декхарийла ба хIаьта гIончий? Цу хаттара дола жоп къаьгга довзаш да: уж декхарийла ба гIо де, новкъостал де. Сенца? Вай мехка чухь советски сага карагIдувла турпала гIулакхаш мадарра дувцарца, уж гIулакхаш хестадеча иллешца, царна шоашта шоаш бовзарг а болаш, пятилетка турпалаш бувцаш йолча поэмашца. Шоашка мел йолча торонех пайда а эцаш, пхе шера план толаме кхоачашъяра партенеи халкъаннеи новкъостал де деза писателаша.

Советски литература яхача Iалаьмате доккхача хих дIакхеташ цхьа хьарсам да Сийлахь-боккхача Октябро кхелла нохч-гIалгIай къона литература а. XXII съезд хиннача хана денз XXIII съезд хиллалца йолча юкъах шоай балха тIехь дикка боккха мул баьккхаб нохчийн гIалгIайн писателаша. Цу юкъах дешарашка дIакхаьчай дуккха керда произведенеш: романаш, повесташ, поэмаш, дувцараш, стихай сборникаш. Мамакаев Мухьмада Арсанов Саилбея, Ошаев Халата романаш, Зязиков Бахьауддина, Базоркин Идриса, Музаев Нурдина, Гойсултанов Iумара, Боков Ахьмада, Эдилов Хасмухьмада, иштта кхычар повесташ, Ведажев Ахьмада дувцарий сборникаш, вай мехка меттел доазол арахьа а бовзаш болча Ахматова Раисай, Яндиев Джамалдий, Муталиев Хьажбикара поэзи, Хамидов Iаддалий, Базоркин Идриса драматически произведенеш — уж а иштта кхы а произведенеш араяьннай цу юкъах. Прозе а, поэзе а, драматурге а, берий литературе а дика камаьхал а йоалаш дукха произведенеш язъяьй Чахкиев СаIида. Дикадар хоастаде а водар, вай замаца товш доацар футтарде, дегаздаккха харца къаьстта белгалйоалаш я Ведзижева, Хамидова, Бокова, иштта кхыбарий произведенеш.

Парте хьалхашка оттадаьча доккхийча декхарашта юстара латта безам болаш цхьаккха писатель хургвац. Парте гIулакх, халкъа гIулакх — из вай литература гIулакх да. Сийлахь-боккхача Октября 50 шу дузаеи В. И. Ленин ваь 100 шу дузачеи деношта сийленца накъбахара хIанззе а денз кийчлуш, къахьегама турпалех, гражданскии Боккхача дай-мехкен тIемий турпалех очеркаш, поэмаш, кхыйола художественни произведенеш язъеш, керда творчески планаш йолаш, уж дикагIа кхоачашъяра вахарцара бувзамаш чIоагIдеш, вахар кIоаргагIа довза гIерташ ба вай писателаш.

Еша дог ца доагIаш а йийшачул тIехьагIа кастта йицлуш а йола моллагIа произведенеш а йоацаш, боккъонца бола вай ханара турпалаш бовзийташ, цар дега-хоамаш кьоаггадаь хьахьокхаш, шийн еррригача чоалхаленца, хулача хувцамашца ше мадарра вахар гойташ йола произведенеш я дешарашта хIанз вайгара эшараш. Дешараш кIоаргга теша а беш царна хьехам луш, цу тIа дийца хIамаш, наха юкъе этта гIулакхаш дуккхача хана дицлургдоацаш хила деза художественни литература. Цу тайпара произведенеш кIезига, геттара кIезига я вай хIанз а.

Ма дукха ба-кха вайна гонахьа говза язъяьча художественни произведенеш тIа шоаш мабарра уж хьахьекхача, тIера бовла ца могаш безамца наха дешаргдолаш книжкаш хургдола турпалаш! Цу турпалех йола материал писателаша шоай дагахьа шаьр а яь, шоай дега мазашка гIолла литта чакх а яьккха, цар дика гIулакхаш аламий дегашка дувшаргдолаш йола произведенеш цу ханах язъянза я. Из декхар хIанз а такха дезаш тIалатт нохчийн гIалгIайн писателашта.

Вайна дагадоагIаш ма чIоагIа хувцаденнад вай вахар! Укх гаргарча хана кхы тIа а ма аламаш цецдаллал хувцалургда из! Парте XXIII съезде белгалъяьча кердача пятилетках, берригача советски мехка санна, Нохч-ГIалгIайчен хозача, беркатерча лаьтта а хьахургья дуккха керда промышленни предприятеш, школаш, больницаш, кхыйола гIишлош, тIатIа дукхагIа ялат, баьцадааpаш, сомаш, кхыдола беркаташ чукхухьаргда колхозийи совхозийи кхашкара, бешамашкара дебаргба доахан, жа, керда толамаш доахаргда Iилмо, литературо, искусствас. Из дерригa дергдараш советски наьха, вай хоастамерча къахьегамхой кулгаш да. Доккхал а доацаш, гIоза коммунистически вахар хьадеш боахкача цу сий долча говзанчех, царех язъе йоаггIача тайпара, дика, къаьгга произведенеш язъяр вай писателий декхар да.

Хьамзат ОСМИЕВ.

(ХЬАЛХА ЛАТТАРАША ДУВЦ)

ДЕРРИГА БАЛХАШ ДИКА ДЕРГДА

(ХЬАЛХА ЛАТТАРАША ДУВЦ)

Шоай Даьхенах доккхал а деш, дог тIоза белгаллу тахан республика къахьегамхоша пятилетка хьалхарча шера бIаьстан цIей.

ХIанзарча пятилетке юрта боахама къахьегамхоша дикка алсамдаккха дезаш да юрта боахама продукташ йоахилга. ХIанзa дукха ха йоацаш хиннача КПСС XXIII съездо къоастамболлаш хьахьекхад из декхар кхоачашдара наькъаш.

Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара хьакъехьара бехктокхам кхета а беш, тха бригада коллективо лаьрхIад пятилетка хьалхарча шеррехьа а цу гIулакхах шийтара доагIаш дола дакъа лаца. Тха оахаш долча лаьттай 3015 гектар я. Царех 1875 гектара тIа ялатий культураш дIайийнай оаха. керттерча даькъе кIа, хьажкIаш, ялата-бобови культураш а ювш.

Парте XXIII съезда решенеш кхоачаш а еш, ялат даккхара план 124 процент кхоачашъе лаьрхIад оаха. ДIайийнача хIара гектара тIара юккъера лаьрхIача 32 центнер ялат доаккхаргда, цу даькъе кIа — 30 центнер, ялатабобови культураш — 26 центнер, хьажкIаш — 45 центнер.

Хьалхашка оттадаь декхар ка маьхал а йоалаш кхоачашдар духьа эггара а хьалхагIа кхай хьувкъам лакхбанза баргбац. Цу гIулакха оаха къоастам баь вIаштIехьа а яьккха, кхоачашъеш латт кхашта Iунал дареи уж хьаьнлареи хьадда йола система. Дерригача кхашка картограммага хьежжа минеральни удобренеш тайсай. Еррригача гурахьа дийнача ялатий майда тIа гурахьи бIаьстан юххьеи аммиачни селитраца подкормка елга чакхдаьккхад, хIара гектара тIа 1,5—2,5 центнер а йохийташ.

Тха бригадага я хий дехкача лаьттай 481 гектар. Цхьабакъда, оаха, тхоай торонаш лархIа а лаьрхIа, хий дехка майда шеръе оттадаьд, хьацоала ялат цун чотах дукхагIа хилийтар духьа. Оаха цу тайпара дола кхаш хержаа, хIаьта хIанз кхы тIа а 600 гектар хий дехка лаьтташ а хургда тха. Иштташа гIулакхаца, хий дехкача лаьттай 1081 гектарах 750 гектар ялаташ дIалувш хургья тха. ХIанз укх сахьате хий теха доалаш доакх тхо. Дийнахь а бус а из болх беш йиъ догIан хьисапе хий детта установка я тха.

БIаьстий юв культураш дика дIайийна чакхдьлар тхо. Укх шерара бIаьстий йокъал йолаш хилар теркал а деш, фу оттадаьча боарамел 1—2 сантиметр кIоаргагIа дIадийнад. Иштта дийнача фунна эIирг тох лаьттах йоаллаш хиннача тIоадала чотах. Еррига бIаьстий юв культураш дIайийна лаьтташ тIера тоIадаьд. ДIадийна фу стандартий I-чен II-чен классех да.

ДIайийнача хIамашта Iунал делга вIаштIехьдоаккхача хана хIара кхайна, хIара культурана шо-шоашта къаьстта дола гIулакхаш ду оаха. Кхашка оасара баьцаш гучаьдча, цига дIайийна культура тIаллар моллагIча тайпара дале а, макхаш доах оаха. Из бахьан долаш оасара баьцаш йохаярца цхьана лаьттан тIа лоацаденна чкъор а дохаду оаха. Макхаш доах оаха дIайийна культураш тIаьннaчул тIехьагIа а.

Цул совгIа, оаха шерра боаржабаьб юртбоахама культурашта зуламаш деча хIамашцареи оасара баьцашцареи химически къовсам а.

Белгалдаккха дезаш да дерригa агротехнически гIулакхаш, къоастамболлаш долча хьалий терко а еш, оаха творчески чакхдоахаш хилар.

Тхоашта хьалхашка латта декхараш массе а оагIора дийца къоаста а даь, уж чакхдахара тIагIертта къовсам лоаттабеш я тха бригада коллектив.

А. КАГЕРМАНОВ,
Социалистически Къахьегама Турпал, Урус-Мартана районерча «Красноармейский» яхача совхоза тракторно-кхаш леладара коммунистически къахьегама бригада бригадир.

Хьинар айдар—кердача декхараша дIадехар

Ер шу вай республикерча берригача къахьегамхошта санна чIоагIа лоархIаме хиннад тха совхоза коллектива а. Вай республикана Ленина орден еннaчул тIехьагIа боккха кхаь бера тха совхозе — шекара свекла лелаеча Муслиева Тамарийна Социалистически Къахьегама Турпал яха лакха цIи елар. Тамара КПСС XXIII съезде хилар. Ше цIаеча цо дийцар тхона съезда балхах лаьца. Доккха декхараш да парте советски халкъа хьалхашка оттадьраш.

Съезда решенеш тхона дега чу йийшай. Цар аьттув хулийт къахьегамах дукхагIа пайда эца, нийса наькъаш хьагойт. ХIара котама тIехьара ши бIаь фуъ чудера аз соахка. КIеззига лохагIа дале а дика дар совхоза кхыча оалхазараш леладераша даьха хьокхамаш а. Цудухьа совхоза аьттув баьлар планах паччахьалкхенга 1,5 миллион дохка дезача ши миллион совгIа фуъ дохка.

ХIанз тха кагирхой бригаде ийс саг ва. Къона бале а балхах дика кхета гIерташ, шоашта даь хьехар дIаэцаш дикадар шоай балха юкъекхухьаш ба уж.

Укх шера тха бригадо кIоригаш лелаергья, 25 эзар я уж. Оаха дехкар тIайийцад кхаь процентал совгIа царна юкъера кIориг ца къастийта. Из кхоачашде атта хургдац. ХIанз кIоригаш дика тоаенна я. Оаха дика кхоаб уж. Iанарца кIаьдда кIаи мукхи, комбикормашца эяь баьцаш юаю. Каст-каста рациона юкъе кхухь мел, ракушкаш, жмых. ЭсалагI йола кIоригаш изоляторе лелаю. Царна тела даар къаьстта да. Даар даим керда доахаш тел кIоригашта. Цхьабакъда, кхоачамхиллал кIоригашта эша витаминаш йоахкаш хила деза из.

Оаха лазарашца лерттIа къовсам лоаттабар бахьан долаш укх шера тха оалхазараш цамогаш хинна хайра къаьстадац. Из геттара лоархIаме да, хIана аьлча кIезига хьалдоаккха хилча аттагIа лов цар, цамогаш а кIезигагIа хул.

Даим йоагIаш йола температуреи цIенои лоаттаю оаха оалхазараш чудолча помещенешка.

Тха эIамига коллектив бIубенна я тIайийца декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

Ш. АЮБОВА,
Социалистически Къахьегама Турпалхо, Шаьла района «Джалка» совхоза оалхазараш лeладер.

IАЬСАШТА ДИКА ГIУЛАКХ ДЕРГДА

Дукха хе я аз хьайбай боахаме болх бу. Дего къоабал а яь тIеййца сай хьаьнала, цхьабакъда, атта йоаца доярка професси дукха еза сона. Эггаре халагIареи дукха Iунал эшеи хьайбаш — Iаьсий де сога.

Керттердар ханнехьеи рационага хьежжаи Iаьсашта дегIа пайдана йола протеин дукхагIа йоалла моша доакъар дехкар да. ХIаьта дог эккхаргдоацаш, дикагIа дуалургдолаш тайп-тайпара а хила деза доакъар. Соахка даьча хIара Iесилга дийнахьи буси цхьа килограмм эхьа концентраташ, кхо литр чекхъяьккха шура, ши килограмм йол, мел, кхеран тух лу. Цхьадолча Iаьсо цхьадола доакъар вогIа дуъ, хIаьта цунга хьежжа дийнахьи буси дулх а кIаагIа тIаккет. Цу гIулакха дукхагIа теркам тIабохийт аз. ХIара Iаьса къаьст-къаьста гIулакх а деш малагIа доакъар дукхагIа диллача мел дулх тIаккхет кьож со. Цу дерригане торо хулийт хIара Iаьса планах 330 грамм тIаккхета дезача 600 — 700 грамм дулх тIаккхетийта.

Иштта Тангиев Бексолта гIулакх дечa йоккхагIйолча группе дIачулуча хана 70 — 80 килограмм дозал долаш хул са хIара Iаса.

ДIададахача шера аз гIулакх даьча 150 Iаьса 74,11 центнер дулх тIеккийтар.

ХIанз аз гIулакх деш 88 Iаса да, духхьашха дехкача шинараша даь нийс а долаш. Царна къаьстта гIулакх эш. Дийнахьи буси ши бIаь грамм кIеджъяьккха хий тела деза, рационах доагIача доакъерал совгIа.

Кердача пятилетке доахан дебадараи царгара йоала продукташ алсамъяхара дешашта чIоагIа теркам тIабахийтареи дезаш дар деш да хIанззе а. Цу гIулакха чIоагIа уйла а еза фермей болхлоша.

Пятилетка хьалхарча шера цхьоалагIча квартале хIара Iаьсе дийнахьи буси тIаккхета дулх алсамдаккхара дикка каьннай са. Планех 330 грамм тIаккхета дезача 500 грамм дулх тIаккхийтад аз леладеча Iаьсашта.

Дулх совдаккхарца цхьана цхьа центнер дулх доккхарга дIадодар кIезигде декхар тIайийцад аз. Хьалхарча квартале цхьа центнер дулх тIаккхетийтарга планех 120 сом дIадахийта дезача 113 сом мара дахийтадац.

КПСС XXIII съезд дIайолалале хьалха СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указах сайна сийлахь - боккхача Ленина цIерах йола орден елерах боккха кхаъ хилар сона. Вай хьамсарча партеи советски правительстваи сай хьаьналча къахьегама иззал боккха мах барах, сай йоакхо ярах дег тIара баркал оал аз.

Л. БАЗАЛАЕВА,
Наьсарен района «Экажевский» совхоза № 3 йолча Сурхотiарча отделене ферма Iаьсий леладер.

КАРАГIДИЙННАРАШИ ДЕ ЛЕРХIАРАШИ

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОННИ ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНЕРА

КПСС XXIII съезда итогашта хетаь районни партийни актива собрани хилар. Парте XXIII съезда решенеехи района коммунистий декхарехи лаьца доклад йир парте райкома хьалхарча секретара нов. Сухорукова.

Коммунисташи района берригa къахьегамхойи, — аьлар докладчико, — чIоагIа раьза а болаш тIайийцар парте съезда исторически решенеш. Съезд хилалехьа, цо шийн болх дIахьоча хана, цул тIехьагIа районе массанахьа яьржаяр социалистически ялатаьхь. Укх тIехьарча кхаь бетта эггара хьалха, кхоачашийр колхозашеи совхозашеи паччахьалкхенга дулх, шура, тха, фуаш дохкара план. XXIII съездо белгалдаьккхад, юртбоахаме керттердар ялаташ кхедар долга. ЛоархIаме да хIара гектара тIара дукхагIа хьувкъам баккхар. Духхьал тха районе соахкарчул 10 эзар тонн дукхагIа кхедергда, укх шера ялаташ.

Пятилетка заданеш толамца кхоачашъяра лоархIаме я социалистически яхь, дикагIа йола опыт йоаржаяр а из производстве юкъейоалаяр а. ХIанз пайда эца беза идеологически балха массайолча формаехи средстваехи КПСС XXIII съезда решенеш наха дIайовзийтара, СССР Лакхехьарча Совете хоржамашта кийчо яра болх боаржабара. Парте XXIII съезда решенеш дIайовзийтара бола партийно - политически болх бувзаш хила беза колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка латтача хоадам болча декхарашца. Пренеех къамаьл дир парте XXIII съезда делегата нов. Абдулсаламова. Цо аьлар: КПСС XXIII съезде дукха терко еш дийцар кулгалхой, моллагIа пост царна караяле а производственни участкашка, наха юкъе, къахьегамхошта хьалхашка къамаьлаш де а иштта царна эшараш ха а декхарийла болга. «Советская Россия» яхача колхоза кхаш леладераш, механизатораш, хьайбаш леладераш парте исторически решенешта жоп луш керда декхараш тIайийцад. Цар лерхI хIара гектара тIара 25 центнер ка бола ялат чуда, шекара свекла — 350 центнер. ХIанз колхоза коммунисташ къахьегамхой оарцагIбоахаш ба из дош кхоачашдара.

Парте XXIII съездо шийн болх дIахьоча деношка вIашагIъеллаяр «Атагинский» яха совхоз. Цу боахама гIулакхехи планехи лаьца къамаьл дир активе совхоза директора Тамахина. Дийца варгвоацаш Iалаьмате чIоагIа раьза а хинна тIайийцар тха боахама къахьегамхоша съезда исторически решенеш, — аьлар совхоза кулгалхочо. ХIанз шоай берригa низ тIабахийта къахьегаш ба уж шоаш тIайийца доккхий декхараш кхоачашдара. Доккхий толамаш доах хьайбаш леладераша: хIара IаттагIара йоаккх 6 килограмм шура. Хьакхарч лелаяр пайда луш отрасль я тха. Из отрасль оаха кхы а чIоагIагIа дегIайоалае лерхI.

Пренеех иштта къамаьлаш дир «Горячеисточненский» яхача совхоза парткома секретара нов. Бакашева. «Правобережни» яхача НПУ нефтепромысла мастера нов. Алексеева, районни производственни управлене начальника Горошкос.

Актива собрани чакхйоалаш къамаьл дир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретара нов. Абубакарова. Районни партийни актива собране соцам тIайийцар парте XXIII съезда решенеш кхоачашъяра де дезараш белгал а деш.

Е. МАКСИМЕНКО.

Ди тIехьа хозлуш, товлуш, шерлуш йоагIа город Грозный. Дукха хьалъяьй городе берий бешамаш, школаш, наха чубаха цIенош, хIанз кхы а хьалъеш латт дукха гIишлош. Вай городерча гIишлош хьалъеш латтача районех йоккхагIъярех я Грозне къулба-малхбоалехьара микрорайон.

1965—1966-ча шерашка цига хьалдаьча кердача цIеношка баха хайшаб 495 дезал. ХIанз хьалдеш латт 55 квартир йола массехк цIа.

СУРТА ТIА: город Грознерча микрорайоне хьалдаь даьннеи хьалдеш латтеи цIенош.

И. Плиева сурт.

ХЬЕХАРХОЧУН ДЕЗАЛЦАРА

Школе деша ягlача хана дена а яр Озиева Тазарет хьехархо хила дагадеха. Дика кхетар из дешарах, школе дикагlа болча дешархоех леархlаш яр. Цудухьа, школе кагий переменаш йолча хана цунца деша дагlача бераша гобора цун партана гонахьа: цхьанне задача де новкъостал де сона оалар, вокхо учебника тlа ше кхеташ воаца материал шийна хьалхаяккхар лехар... Хlаьта Тазарета гlад а яхе новкъостал дора, совдар ца а дувцаш.

Йиlиг сий деш бlарахьежар хьехархошта, хьагар из царех, цар говзалах, хьаькъалах, хlаьта шийна дагахьа хьехархо хулга чlоагlдаь а яр. Из бакъдар аьлча, тамаш а яц. Хlана аьлча из хьалхийна дезалтlатохеи тlерадаккхеи хlама доацаш, берригa а хьехархоех латташ ба.

Да — Озиев Исмаlалий Салман — къаьна хьехархо, гlалгlай поэт, гlалгlай грамматиках арадийннача дуккхача книжкай автор. Цун вокхагlвола шаккхе воша а хьехархой ба. Хьехархой никъ лаьцаб зlамагlа волча вошаси йишаси а.

...Итт класс йистеяьккха ше яьнначул тlехьагlа, бокъонца хьехархо хила лаьрхlа я со аьлар Тазарета цlагlарчарга.

— Из нийса да йиlиг, — цо яхар къоабалдир Салмана. — Хьехархочун яр lалаьмате дика а чlоагlа эшаш а профессий я. Къаьстта а хlанз вай республике.

Иштта вокхар а хьаллаьцар Тазарета уйла.

Иштта, 1958 шера экзаменаш дика дlа а енна, Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен педагогически института историко-филологически факультета заочни отделене студентка хилар Озиева Тазаретах. Цу шерре а хьеха йолаелар из Дошлакъий-Юртарча 8 шера школа юххьанцарча классашка. Тазарета дика дагадоагlа эггара хьалхара урок ше енна, классерча берашта хьалхашка ше цхьаь йисача хана шийн тохаденна дог, эггара хьалхара балха ди дlададаладеш ше ираз долаш хийтта ха...

Шийн теоретически знанеш практикаца чlоагlйора Тазарета. Лаьрхlа lома а еш, шийн балха юкъекхухьар цо дикагlа болча хьехархой балха методаш. Дукха къахьегар цо хьехархочун говзал эргайоахаш тоаеш. Дукха ха ялалехьа школе дикагlчарех я яхаш ювца яьлар цо хьехаш йола класс. Из бар къонача хьехархочун эггара хьалхара толам, юххьанца яьккха котало.

Хьехархочун говзал дика йолаш ше хилар хьахьекха йола Салмана Тазарет лакхерча классашка хьеха оттайир, 5-ча класса кулгалделга тlадиллар цунна.

Хlанз низ дукхагlа тlабахийта безар балха, дукха ха йоае езаш дар дешар а. Цхьабакъда, шийн професси дукхаезаш. кlаьдъялари мекъали фуд ца ховш йолча йоlа керда низаш тlадетталора, ше хьадагалаьцар кхоачашдара новкъостал дора цунна.

Атта дацар болх бе. Салмана Тазаретага лелае дlаенна класс школе эггара тlехьаюсарех яр. Шин шера а кхыметтел кхаь шера а чудиса бераш дукха дар цу чу дешаш. Эггара чlоагlагlдар де вlаштlехьдаьлар къонача хьехархочун — классага шийн сий дайта хайра цунна, айхха доттагlал тессар дешархошца. Берий

ДИКАЧА НАХАХ

сий дарца мара из чоалханера декхар кхоачашдулургдоацилга хайра къонача хьехархочоа. Цу ханне а кхетадир цо цхьабола дешархой «Хала» бале а, «тоалургбоацаш» ца хилар.

Безаме дег тlара къамаьлаш кlезига хилaнзар классаца, къаьсткъаьстача дешархошца. Классал арахьара болх а чlоагlа дlаболабир йоlо. Из бахьан долаш хувцамаш хила доладелар классе: цхьаккха духьале йоацаш хьехархочунга ладувгlа даьлар бераш, дуккха кlаьнкаш дикагlа лела а дикагlа деша а болабелар. «Халагlа» бола дешархой ха дlа ме йода лертlабувла баьлар.

Цхьабакъда, къаьстта а халагlа дар Мархиев Султан яха дешархо бахьан долаш «тlом бе» (хlаьта Тазарета белгала ба а бу хlара «халагlа» вола дешархо бахьан долаш тlом). Кlаьнка во дешар, хьехархой юхь йоагайора, харцахьа лелар, аьрдагlча берех дlа а кхийтта. Султан массехказа ше йолча чу а вийха, цунца гуччахьа, дег тlара, доттагlал тlехь къамаьл дир хьехархочо. Цигга гучадаьлар цунна кlаьнка цlагlара цхьалола гlулакхаш вlаштlехьа ца хилар. Цул тlехьагlа дена Мархиевгlар цlагlа каст-каста го йиш яр Салмана Тазарет. Хlаьта Султан намогаш хилча, хlара денна йолар из кlаьнк волча школа программал из тlехьависар кхераш цунца занятеш йора, молхаш а ше лохар...

Иштта чакхйоалар из массанеца а. Цудухьа хила дезаш дар, гучох дешархоша шоай хьехархочун боарам боаццаш чlоагlа сий дар а из дукхаезаш хилар а. Хlанз бацар классе дешарах ца кхеташ бола дешархой, цхьаккха а тlера ца воалаш берригаш а деша хьаухар. Тоаелар дисциплина, дикагlа лела баьлар общественни болх: шин шера классера дlавахараш верригаш а щи кlаьнк мара вацар — цаl балха вахар, шоллагlвар кхычахьа вахавахар.

Тазарета хьехаш восьмилетка яьккха баьнна цун эггара хьалхара ученикаш дешаш ба цхьабараш Наьсарен-Вокзале, Наьсар-Берте вожаш городашка. Цхьабараш хlанз балха баха а ба. Юртбоахама института студент ва Мархиев Султан. Хlаьта массехк йиlиг, шоай хьехархочун санна педагогически профессиа бело тlа а баха. Нохч-Гlалгlай педагогически училище дешаш я. Царех я Сагова Аза. Хаштырова Лена, кхыбараш. Уж берригаш а дика дешаш, лакхлуш ба.

Царех дуккха бараша шоай хьехархочунца хlанз а бувзам лоаттабу. Каст-каста хул уж маьре а яха Салмана Тазарет (Цокиева) яхача lаьлий-Юрта, цо хьийхараша яздаь письмош ух цунга. Ше йолча баьхкача къаьнара, дика доттагlий санна тlаэц уж Тазарета.

Цун керда доттагlий а хинна дlаболабеннаб хlанз из учебни часта заведующелла болх беш а 6—8 классашка хьехаш а йолча lаьлий-Юртарча 8 шера школа дешархой а. Болх дукха ба Тазарета. Шийн керттерча балхал совнагlа, боккха педагогически общественни болх а бу цо. Дукха къахьег, долла хlама ду цо школа гlулакхаш кхы а дикагlа лелийтар духьа. Цу тlа а, бокъонца шийн професси езаеннача, цун мел мах ба ховча, бераш — вай когаметта хьаоттаргбараш дег тlара дукхабезача саго мара дергдоацача тайпара, гlадъяхе ду цо из долла хlама.

Мичча хана а, сага хало тlаэттача, хьехамца а гlулакхаца а новкъостал де кийча я Цокиева Салмана Тазарет. Цудухьа сий ду цун шийрча болхлоша а юртарча наха а.

Новкъосташев доттагlашен чlоагlа ловцаш даьхар цунна цун вахар чу хинна йоккха эргало бахьан долаш: соахка Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца республика «Заслуженни хьехархо» яха сийлахьа цlи елар цунна. Цун вахаре эггара ираз долашагlа долча деноех цаl дар из.

Боккхача безамца, деррига хьинар оарцагlдаьккха къахьег Салмана Тазарета хlанз а, хьехархочун еза цlи лакха а лоаттаеш.

МУТАЛИЕВ Тамерлан.
Наьсарен-Вокзале.

КОМСОМОЛА СЪЕЗДА СИЙНА

Гаргакхоачаш доагlа комсомола 15-гlа съезд хьаелларгйола ди. Дикача дешара толамашца накъа боагlа комсомола съезда Наьсарен района Сурхотlарча юкъерча школа дешархой. Съезда сийна 13 тонн тиша аьшк гулде аьнна декхар тlайийцар школа дешархоша. Денна дош кхо ди далалехьа кхоачаш а деш 15 тонн аьшк гулдаь дlачуделар цар.

Из лоархlаме гlулакх къаьстта дика кхоачашдир дешархоша Аушев Руслана, Измайлов Алихана, Аушев Алихана, иштта кхыбараша. Шишша центнер тиша аьшк гулдаьд цар хlаране.

Карагlдаьнначох кхоачамбац дешархоша. Тиша аьшк дукхагlа гулдаь класс Пятигорске Лермонтовски моттигашка хьажа экскурсе гlоргйолаш я. Хlанз цига яха бокъо яккхара къовсам лоаттабу школа хlара класса.

М. АУШЕВ.
Сурхотlарча юкъерча школа дешархо.

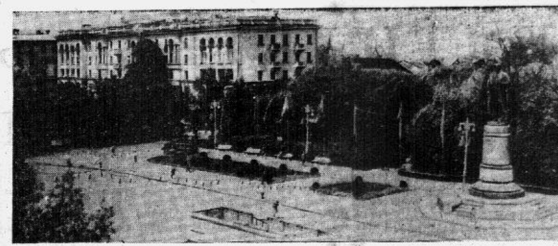

Грознера бlаьсти. — И. Плиева фотоэтюд.

ТОЛАМЦА НАКЪА БАЬХКАР ДЕЗАЧА ЦlЕЙНА

«Грознефть» объединене автобаза коллектив Цхьоалагlча майна я йоаггlача тайпара накъа енай. Мухь дlа-юха кхахьара биъ бетта план 19-ча апреле кхоачашъяьй. Цу юкъа пачхьалкхенна баь пайда 26,6 эзар сом да. Къахьегама овсарле планах лаьрхlачул 8,9 процент лакхъеннай.

СССР-а Лакхехьарча Совета хоржамаш хулача денна сийленца накъа яхара автобаза коллектив хьинар кхы а айдаь къахьегаш я хlанз.

М. ЗАХАРОВ.

ТАШКЕНТЕ МОХК АГАР

26 апреле мохк аьгаб Ташкенте. Массехк хаттара жоп далар дийхар Кердадарий Кепайоазон Агентства сейсмологе гlулакхашта вокхагlволча советски специалистагара СССР lилмай Академе сейсмологе гlулакхашта йолча Совета председателагара, Европейски сейсмологически комиссе вице - президентагара, «Москва» яхача Центральни сейсмически станце заведующегара, профессоргара Евгений Саваренскегарен цу станце lилман болхлочунгара Сергей Федоровгарен.

ХАТТАР. **lилмахошта дагадоацаш хиннадий 26 апреле Ташкенте мохк агар?**

ЖОП. Бакъдар аьлча, Лаьттанна кlалха тохаш йола моллагlа чинг мел хиле а дагадоацаш хул. 26 апреле московски ханах 2 сахьати 28 минути яьлча — город Ташкента районе лаьттанна кlалха чинг техачул тlехьагlа пхи минут яьнна хургья аьнна хетача ханна лоадамбоацаш лаьтта тохадалар белгалдаьд «Москва» яхача центральни сейсмически станце. Сейсмограммаши среднеазиатски сейсмически станцей даннеши lомаяро хьахьекхар, Ташкенте мохк агара низ 7,5 балл хилар.

Цхьабакъда, цу районе мохк агар — каст-каста хулаш хlама да. Укх тlеххьарча шерашка дуккха йийттача цу. Лаьттанна кlалхарча чингашка баьннаб Ташкенте а цунна гонахьарча областашка а баха нах.

ХАТТАР. **Из мохк агар малагlча бахьанах хиннад оалалургдацар-теш Шуга?**

ЖОП. Укхаза теркалъе езаш я город Ташкент улла географически моттиг. Из улл тоъал доккхийча лоамий довкъашта — Тянь-Шана босенашта малхбузенгахьа. Цига лоамаш хиларо а тешал ду Лаьттан чкъора укхаза деформаци хинна хилар. Цу тайпара деформаци даим хулаш я лаьттана. Цхьабакъда, Лаьттан тlагlоллара тlехе массанахьа а цхьатарра нийсъеннаяц: цхьайола моттигаш хьалъийлу, вожаш — lотеl. Цунца цхьана дехьа-сехьа такхарца а цахаддаш хувцалу Лаьттан чкъор. Уж долла хlамаш бахьан долаш чкъор совс, вlашкатеl, ораш-аьлеш хул.

Тlа-тlа дукхагlа сувсаш латтача лаьттан кхаьта чкъор талха долалу. Цудухьа да лоаман районашка мохк дукхагlа эгаш хилар.

ХАТТАР. **Хlаьта Ташкент-м мичай лоаман районе?**

ЖОП. Из бакъда. Хlаьта а, лоаман довкъашта юхе а хулаш да мохк агар. 26 апреле из хиннача тайпара. Нийсагlа хила мегаш да, цу районе Лаьттан чкъораца хинна хувцам Ташкентера къилбаседа-малхбоаленгахьарча оагlорахьа Каржан-тау яха лоам латташ хиларца дувзаденна хилар.

ХАТТАР. **Оаш аьлар, цу районе лаьтта агар каст-каста хулаш да. Цун духах дикагlа хьанхетавел, бокцъала а.**

ЖОП. Бакъда, Ташкента сейсмически зоне лаьттанна кlалха чингаш тохар дагадоацаш хинна хlама дац. Масала, алхха укх тlеххьарча ворхl шера 26 апреле мохк агара миссел низ а болаш шозза мохк аьгаб Ташкентера къулбехьенгахьарчеи малхбузенгахьарчеи оагlорахьа 50—100 километр мара гаьна боаццаш. Дагадоххарах аьлча, зоне сейсмически белгалонаш лелхаш хиларца дувзаденна хlанз цига хьаллеш мел дола гlирсаш лаьтта эгаш хилар теркал а деш ду.

ХАТТАР. **Ташкенте мохк агар хьалхагlа миччахьа а цхьанахьа киннача кхыча мохк агарца нийсде мегаргдацар-хьогl?**

ЖОП. Дуккхача наха дагадоагlа хургда 1948 шера Ашхабаде мохк аьга. Ташкенте мохк агар Ашхабаде мохк агарца нийсдеш хилча, ала йиш йолаш да, Ашхабаде мохк агара низ Ташкенте мохк агара низал дуккха а чlоагlагlа хилар.

ХАТТАР. **Массехк ди хьалхагlа Дагестане аьгаб мохк. Цу хьанъехьа хоам баьбар кепайоазон тlа. Цхьанкха тайпа бувзам болийтош цу мохк агараи Ташкенте мохк агараи юкъе?**

ЖОП. Цу шин мохк агара юкъе бувзам хилар хьахьокхаш цхьаккха а хlама дац. Лаьттан тlа lалаьмате дукха а геттара каст-каста а хулаш ма дий мохк агар. Масала, «Москва» яхача сейсмически станце хlара шера белгалду тайп-тайпара низ болаш эзараза гаргга мохк агаш хилар. Алхха цхьан апрель бетта тха станце белгалдаьд 118-за мохк агар.

ХАТТАР. **Хlанз Лаьттанна кlалха чинг отташ холой Ташкенте?**

ЖОП. 7,5 балл низ а болаш эггара йоккхагlа чинг теха хилар белгалдаьд 26 апреле сецца. Цул тlехьагlа низ дуккха а цул кlезигагlа болаш юкъ-юкъе чинг йийттай: масала, 26 апреле сарралца Лаьттанна кlалха шозза чинг техай 4 балл низ а болаш. Цу буc сахиллалца Ташкенте 20-за гаргга чинг теха хилар белгалдаьд, царех — 15 тоъал йоккха а йолаш. Цар низ 3—4 балл бар. Хlанз сейсмограммера лаьттан оаса тlа-тlа кlезига эг. Тхо лаьрххlа тохкаш да сейсмограмма, лаьтта агар миштад хьеж, хlаьта чlоагlа чингаш кхы тоxаргъяц аьнна хеташ а да.

(АПН).

ДИКА КЪАХЬЕГАРАХ

1966-ча шера цхьоалагlча квартале Нохч-Гlалгlай АССР-а культура предприятештеи учрежденештеи юкъе яьржа хиннача социалистически яхьа итогаш яьй.

Полиграфически промышленноста предприятешта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Веданарча типографе коллективо.

Нохч-Гlалгlай АССР-а Министрий Совета чуйоагlача кепайоазон Управленеи культура болхлой профсоюза обкомои цхьана яьча решенех Нохч-Гlалгlай АССР-а Министрий Советеи облсовпрофеи карара кара тела Цlе байракх еннай типографе болхлой коллективана. Цул совгlа ахчан премеш а еннай.

Цхьоалагlча квартале дика болх барах Малгlабика, Сунженски, Гудермесски, Ножай - Юрта, Ачхой-Мартана типографей коллективашта культура болхлой профсоюза обкомеи кепайоазон Управленеи Сийлен грамоташ еннай.

Коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цlи яккхара тlехь къовсам лоаттабеш я «Родина» яхача кинотеатра коллектив. Кинозрителашта дика гlулакх а деш нах кинога хьажийтара йола план 114,4 процент кхоачашъяьй цу кинотеатра коллективо. Цунна еннай кинофикаце Управленеи профсоюза обкомеи карара кара тела Цlе байракх.

Художественни, lилман - популярни, хронико - документальни фильмашта пропаганда еш, наха юкъе организаторски болх беш дика къахьегаш я Шаьла района киносета дирекци а.

Йоккха яц Наьсарен района Пхьилекъонгий - Юртарча киноустановка болхлой коллектив. Профсоюза обкомеи кинофикаце Управленеи сийлен Доска тlа а яьккха кинофикаце Управленеи профсоюза обкома президиумеи карара кара тела Цlе байракх еннай цу киносета коллективана.

Кинофикаце Управленеи профсоюза обкома президиумои яьча решенех Сийлен доска тlа яьккхай республика кинофикаце 18 предприяти, хlаьта дика болх барца белгалъяьккхай 16 районни киноустановка.

Н. ПЕТРОВА.

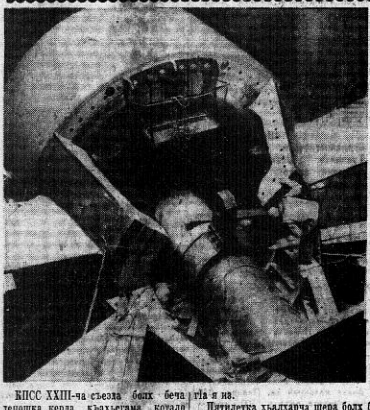

КПСС XXIII-ча съезда болх беча деношка керда къахьегама котало яьккхар Киевски ГЭС хьалъерий коллективо — ханал цхьа бутт хьалха болх бе йолаялийтар пхелагlа гидроагрегат. Хьалха дlаеннача хlаранел ши эзар киловатт низ болашагlа я из.

Пятилетка хьалхарча шера болх бе йолайолийтаргья пхиъ гидроагрегат.

Сурта тlа: Киевски ГЭС ялхлагlча гидроагрегата монтаж еш боахк.

Н. Селюченко сурт.
ТАСС фотохроника.

Лоацца хоамаш

Дукха ха яц наьсархой керда хьайийлача кхачан товарий тика тlара шоашта эшар ийде болабенна. Из да респотребсоюза управлене гlишлоймонтажни болхлоша наьсархошта денна доккха совгlат. Доккха кораш, паркетах даь ий, кердача формах йола прилавкаш, стелажаш я кердача тика чу.

Болх беш я — бакалейни, кондитерски, гастрономически, чхьагlар, хий, сокаш йохкаш йола отделаш. Массайолча отделашка товарий йоккха ассортимент я. Ийдархоша шоашта эшаш дола товараш дlаладеш да лаьрххlа дола книжка.

lымерза, нахаца безаме ба продавецаш Л. Богатырева, М. Гамурзиева, Л. Цицкиева, Р. Майсигова, кхыбараш. Хlанзле предложенейи жалобайи книжка тlа баркалаш яздаьд царна ийдархоша.

М. ТАМИРЛАНОВ.

* * *

Укх деношка Урус-Мартана, Шаьла, Наурски районни больницашка хьайийлай уиахошта лаьрхlа цlий lалашду отделенеш (отделении переливания крови). Шоай гlулакх дика довзаш ба цига болх бераш. Хlанз Грознерча цlий lалашдеча станце хьаьаха а ца безаш шоай района лаьрхlа цlий lалашде йиш хургья цу отделеней.

Цу тайпара отделенеш хьаелла кийчъеш я Сунженскии Шелковскойи районашка а.

А. МАГОМАДОВА.

* * *

Дика къахьийгад пятилетка хьалхара шу дlадоладелчахь Гудермесски района «Гудермесский» яхача совхоза къахьегамхоша.

Бlаьстан къахьегама цlей сийна яьржача социалистически яхье дакъа лоацаш, лаьтта леладара культура лакхерча боараме а йолаш 2647 гектара тlа бlаьсти юв культураш дlайийна баьннаб укхаза.

Шоашта карагlдаьнначох кхоачам бац цар. Хlанз шекара свеклана сихдаь оасар деш ба уж. Дика къахьег укхаза шекара свекла кхеераша Энсукаева Эсета, Аюбова Замана, Эльмурзаева Тирабу, кхыбараша. Цlендаь оасар а деш царех хlаране шоай ден норма 130 — 135 процен кхоачашъю. Из болх укх гаргарча кхаь дийнахьа чакхбаккха лерхl шекара свекла кхеераша.

В. КАЛАШНИКОВ.

Синтетически хьоасий деча Курски комбинате йолчарел совнагlа болх бе йолаеннай кордни кlада ду шоллагlа лини. Хlанз, капрон еча ткацки цеха хьалхарча аргlа дlадахача шерачул шозза дукхагlа, дикагlен чlоагlагlен дола корда хьадергда шиннеи резинотехнически промышленноста лаьрхlа.

Сурта тlа: кордни кlада ду шоллагlа лини.

О. Сизова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

США СЕНАТА ПОДКОМИССЕ НАТО КРИЗИС ЮВЦАР

ВАШИНГТОН, 28 апрель. (ТАСС). Сецхан укхаза НАТО хlанзара кризис ювца йолаелар правительственни органий гlулакхаш тахкара йолча сенатски комиссера къаман кхерамзлеиеи дунеи халкъашта юкъерча гlулакхаштеи йола подкомисси.

Подкомиссе къамаьл дир хьалха хиннача США пачхьалкхен секретара — атлантически блок вlашагlйолла дагадехарехи вlашагlъелларехи волча цхьанне — Д. Ачесона. Франце правительствах чlоагlа гlерташ вар из французски территоре тlара американски бlунаш арадоахилгеи цигара базаш дlайоахилгеи цо дlадехаш хилар бахьан долаш. Ачесона йоахар, французски гlулакхаша шийн исторе чухь цlаккха ца хинна тайпа йоккха хало тlаоттаяьй Малхбузен Европана. Сенаторий хеттарашта жоп луш, Ачесона, бакълар аьлча, мукlарло дир, Франце дlалехараш цо чакхдахара цунна новкъарле е йиш йолаш США ца хилара.

Ачесона харцдаизар США Боннаца оагlув бехкаш хилар. Цо ше раьза воацилга хьахайтар дуккхача оагlорахьара ядерни низаш вlашагlтохара план США чухьа санна, иштта НАТО дуккхача члений а барт вlашагlа ца кхеташ хилара тlанийсъенна хиларах. Ачесона йоахар, атлантически блока ядерни стратеги къоастаечь доккхагlа дола дакъа ФРГ-ега кхачийта деза.

Франце правительство кхерае гlерташ, сенатора Сенниса йоахар, «цхьадолча дакъе США-чарча доттагlалахи цун новкъосталахи ялар кхерам тlаоттабу» цо шийна.

Сенатора Роберт Кеннеде белгалдаьккхар, Франнегара цу тайпара гlулакхаш гучадалар бахьан - долаш США правительство кхы а дукхагlа ФРГ-еца бартаяха хилар. Цунна хетачох, американско-малхбузенгерманкски союзо кхыча европейски мехкий шеко кхы а дукхагlа чlоагlъергья, уж Францеца кхы а дукхагlа гаргалахаиза даргдоацача кхоачадергда.

США ТlЕМА ЗАВОДЕ ХИННА ЭККХАМ

НЬЮ-ЙОРК, 28 апрель. (ТАСС) Тахан Чарлстаунерча (штат Индиа) американски молха заводе боккха эккхам хиннаб. Информационни агенствашa беча хоамах, ийккхар хиннай хьаль продукци чулатта завода лаьттанна кlалхара бункер. Из эккхар бахьан долаш кхо саг «девоацаш вайнав», шоватlкьа сага човнаш яьй. Цa ийккхачара дlа 12 километр гаьнарча цlеной кизгаш дlаухийташ, селлара чlоагlа бар эккхама низ. Шоллагlа дунен тlом болча хана кlур боаца молха хьадеш хинна дунен тlа эггара йоккхагlа йола завод яр из. Хlанз юха а шийн биззача низаца болх бе йолалийтай завод Вьетнамерча тlемаца дувзаденна.

ВАЙ ДОТТАГlИЙ БОЛЧА

ВАРШАВА. Укхаза шийн болх чакхбаьккхар ПОРП-а ЦК IV-ча пленумо. Цу пленуме яь Польски вlашагlкхийттача болхлой парте ЦК Политбюро отчет араьяккхар польски кепайоазоно. Капиталовложеней даькъера политика дlахо тоаяра проблемашта хетаьь яр доклад.

Экономически гlулакхий эффективность лакхъяр дlахо дегlаахара керттерча хьалех цаl хилар хьахьокхаш долча укх пхе шера. йоах доклада тlа, масе оагlорахьарен овлангара дензи тоаянза ярьгьяц капиталовложеней даькъера политика. Доклада тlа белгалдоаккх, укх тlехьарча хана республика халкъа боахамга яхийта капитальни вложенеш 1424 миллиард злотых хинна хилар. Диниза даргдоацаш да, йоах доклада тlа, укх пятилетке капитальни вложенешта хьожаьча 840 миллиард злотех мамогга дикагlа пайда эцилга. Капиталовложенеш эггара дукхагlа дlаяхийта лаьрхlад юрта боахамга; цу ахчанцарча дикка доккхача даькъах пайда эц машинашъечеи химическии промышленносто; дукха ахча дlадахийта лаьрхlад лоакъарий база дlахо шерьярга.

Доклада тlа йоах, укх гаргарча шерашка капиталовложеней даькъерча политика керттерча элементех цаl хургда ахчеи материалаши хьалъеш латтача объекташта тlаерзаелга. Овлангара дениза хувцаргйолаш я капиталовложеней планаш увттаяра принципаши методаши. Планированеи расчетийи керттера критерий хургья эксплуатаце дlалуш йолча объектай махи хьахула экономически эффекти.

1966—1970 шерашка капитальни гlирсаш хьалдара процесс тоаяргахьарча керттерча лостамий хьакъехьарча дешах лаьна решени тlанийнай ПОРП-а ЦК пленумо. Болх чакхбоаллаш къамаьл дир ПОРП-а ЦК хьалхарча секретара Владислав Гомулкас.

* * *

СОФИЯ. Халкъа боахама кулгалдара керт система ювцаргйола БКП ЦК пленум дlайолаеннай.

Халкъа боахама кулгалдара кердача система керттерча положеней хьакъехьа доклад йир БКП ЦК хьалхарча секретара. Министрий Совета председатела Т. Живкова.

Доклад чакхъяьначул тlехьагlа пренеш йолаелар.

* * *

ПРАГА. Чехословацко-советски доттагlала Союза Центральни Комитета пленум хилар укхаза. Пленумо йийцар КПСС XXIII-ча съезда итогаши шийн мугlарашта юкъе 2,5 миллион совгlа къахьегамхо чулоацаш йолча Союза гlулакхашта бола цун лоархlами. Иштта дийнар Советски Эскаро Чехословаки мукъаяьккха 21 шу дизар дездара кийчо яра дешаш а.

Газета тlехьа тlайоагlа аргlанара номер араяргья 1966-ча шера 5-ча мае.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовиикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7 84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7 84.

СФ05155. Заказ № 2267.

КЕПАЙОАЗУВ — ПАРТЕ ТЕШАМЕ ГЕРЗ

В. И. Ленин «Правда» газет дешаш ва. Художника П. Васильева диллй сурт. ТАСС фотохроника.

Газет дешараШта бакъахьа хет

Чулоацам кIоаргагIа хилийта

ЧIоагIа безам тIабахе еш аз наьна меттала арадувлача газета тIара тхоай районерча къахьегамхой толамех лаьца материалаш. Газета тIа хул хьалха латтача боахамий, бригадий, къахьегамхой балха опыт хьайовзийта материалаш. Дилла а деш аз промышленностеи юртбоахамеи специалистий, лорий хьехамаш. Из дика гIулакх да.

Къаьстта сакъердаме хет сона бетта цкъа арайоала литературни оагIув. Цу оагIо тIа кепа етта произведенеш во я ала дац са, цхьабакъда даим цаIаш хул авторащ, хIаьта цул совгIа, вIалла торо хилча бетта шозза араяха езар ия.

Берригача газет дешараШта санна сона а Iалаьмате дика хет «Юв» яха рубрика газето юкъа йолаь. Дукха сакъердаме материалаш хул цунна кIал. Каст-каста из рубрика газета тIа ювлар лов сона. Цхьабакъда, цох лаьца белгалдаккха хIама дар са. КIезига Iет «Юв» юртбоахамерча телха гIулакхаш доахкараШта.

«Сердало» газет дешаш болчарех дукхагIбараш тха районе бах, цудухьа бакъахьа дар тха районера промышленни юртбоахамеи материалаш газета тIа дукхагIа кепа етташ хилча.

Кхоачамбоацарашца къовсам лоаттабара дикагIа йола жанр — фельетон нийслац «Сердало» оагIонаш тIа. Тхона чIоагIа ловра кхыяраша санна цу жанро а газета тIа ший моттиг дIалацар.

ДIахо йоалача хана газет сакъердаме, безам тIабодаш деша догдоагIаргдолаш тоадара творчески къахьега низ кхоачалба шун «Сердало» газета болхлой.

А. МАЛЬСАГОВ,
Наьсарен района Аьлти-Юрт.

КХОАЧАМБОАЦАРАШЦА — КЪОВСАМ

Массехк шу да со «Сердало» газет деша волавенна, цун хIара номер ца йийшача Iелац со хIанз. Белгалдаккха деза газет шерагара шу массаза доал тоалуш хилар, чулоацам кIоаргагIа болаш арадувлилга. Гуш да редакце коллективо бокъонца къахьегаш хилар.

КIезига хилац газета оагIонаш тIа кIоарга чулоацам а болаш дика язъяь материалаш, цар нийса анализ ю юртбоахама цхьадолча доакъошта, иштта промышленноста балха а кхоачамбоацараш гучадоах, хьалха даттарий опыт шерра дIайовзийт.

Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а да. Са белгалдаккха безам ба критически материалаш газета тIа тIеххьарча хана дукхагIа араювле а уж хIанз а кхоачамхиллал кепаетташ ца хилар.

ТIехьадиса гIулакхаш леладераш боккъонца бегбоахаш а царна меттахьа тохаш а хул «Юв» яхача рубрика кIала етта материалаш. Бакъда, цкъаза арайоалаш а ца йоалаш юс «Юв» а.

«Сердало» дешараШта бакъахьа хет цун оагIонаш тIа дикача нахах язъяь очеркаш, зарисовкаш дукхагIа араювлаш хилча а.

Т. ХАШИЕВ,
КПСС Сунженски райкома инструктор.

ЖУРНАЛИСТ БАШИР ЧАХКИ

Вай республика газетий оагIонаш тIа каст-каста бIаргагу газет дешараШта из цIи: Башир Чахки. Из я журналиста Чахкиев Башира литературни псевдоним.

Школе деша вагIача хана деиз йоазонца безам болаш, йоазонна тIагIерташ, пунца сакъердалуш вар Башир. 1954 шера, итт класс яьккха ше ваьлча, чIоагIа ловш вар из университете журналистика Iомае деша ваха. Алма-Ате вахар цу хана Башир ший дезалца. Университете деша ваха вIаштIехьа а ца даьнна, индустриальни техникуме деша хайра Чахкиев Башир. Бакъда журналистика йицлуш-м вацар из. Цхьа шу даьлча, 1955 шера, Казахски университета филологически факультетерча журналистика отделене деша хов Башир, хIаьта шоллагIча шера, 1956 шера, экстерна йистеяьккхар цо индустриальни техникум.

Иштта волавелар Чахкиев Башир журналистика къайленаш Iомае. Бакъда алхха цхьан Казахски университете дийша Iензар из. «Фридрих Шиллер санна, кхаь университете деша ваьгIав со а», — яхаш бегаш бу цо. Иштта, 1955—1956 шерашка Казахски университете деш Башира, 1957—1958 шерашка Уральски университетеи (Свердловск), хIаьта 1958—1960 шерашка Московски университетеи дешаш йистейоаккх Чахкиев Башира журналистика факультет. МГУ профессорашеи хьехархошеи чIоагIа могабир къонача журналиста дипломни болх «Семилетка турпалаш» (очеркаши корреспонденцеши). Парех цхьа очерк «Йижарий Амриевгlар» «Сердало» тIа кепа техар, хIаьта вож «Машинист Сулейман Боков» яха очерк «Грозненский рабочий» газета тIа араяьлар.

Университет (МГУ) яьккхачул тIехьагIа, 1960 шера деиз Грозне телевидене болх бу Чахкиев Башира. Вай республика тайп-тайпарча къахьегамхоех лаьца дукха передачаш оттаю къонача журналиста. Къаьстта чIоагIа дезаделар телезрителашта Башира ядаь телевизионни дувцараш: «ЧагI Ахриев — этнографи краеведи», «Из яьхай нах бахийтар духьа» (медицински Iилмай кандидатах, майорах Тутаева Аьсетах).

Дукха ха яр (студент волча хана деиз) Башир гIорваьннача композитора Магомаев Муслима вахар а творчество а йовза гIерташ хинна. Цу гIулакха материалаш лахар духьа цкъа Баку вахачар Азербайджански университете кхаьчар Башир. Циггача вейзар Чахкиевна АГУ аспирантура заведующи, цхьан хана говза журналист хинна Аджиев Абдурахман Вагабович. Цунна чIоагIа везавелар хIама ха ловш, ший говзал тIагIертта шаьрьеш вола ший къона коллега, Нохч-ГIалгIайчера вена журналист Чахкиев Башир.

— Хьайца вIалла хIама йий хьога Iайха язъьчарех? — хаьттар Абдурахман Вагабовича.

— КIезиг-дукха хIама-м я сога, — аьлар Башира.

— Хьаял, вшаргьяр аз.

Цхьа очерк дIаелар цунга Башира.

— Кхы хабар да а дац хьона, — аьлар Абдурахман Вагабовича из очерк ше йийша ваьлча, — хьо тха университете аспирантуре ва веза.

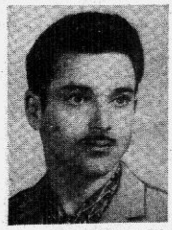

Иштта вахар Чахкиев Башир Азербайджански университете ший говзал дIахо аспирантуре лакхъе. Укх тIеххьарча кхаь шера диссертаци кийчъеш хиннав из. ХIанз ший диссертаци («XIX бIаьшерен шоллагIчеи XX бIаьшерен хьалхарчеи ах-бIаьшерений Нохч-ГIалгIайчен культура») язъяь ваьннав къона журналист-Iилмахо. Кастта защита хургйолаш я.

— Журналистикеи Iилмеи, — йоах Башира, — сона хетачох, вIаши лалла латт.

Таханарча дезача дийнахьа — вай мехкарча эзараш болча журналистий цIейца — даькъала бувцаргба вай гIалгIай журналиста Чахкиев Башира хьалаьцаникъ. Из даим хиннав тха газетаца бувзам болаш. Цо цIаккха кхоачаш ца еш йитаяц редакце шийна енна моллагIа а задани.

А. НАДЖИЕВ.

Газет дешараШта бакъахьа хет

ДОЛЧЧА БЕСА ХЬАХЬОКХА ВАХАР

Аз «Сердало» газет хьабе а делла, хьадоаржадича эггара хьалха сона ха лов вай республика экономика дегIайоалаеча малагIа котало яьккхай, хьанна фу дикадар карагIдаьннад, производстве а культуре а малагIа кердадар юкъеденад. Сона лов вай сийрда кхоане кхоллаш боахка нах дукхагIа а дикагIа а бовза — лоацца аьлча, вай республика вахар кизга чу санна бIаргаго безам ба са. Из сона цхьаннена дезар а доацаш, газет дешараШта дезар да, из газета сий дола декхар да. ДукхагIа долча даькъе газета ка-м йоал из декхар кхоачашде, хIаьта а дIахо ца хилча бакъахьа долаш кхоачамбоацараш а да цун балхаца. Газета хIара номер тIа хул промышленносте а юрта боахаме а дика къахьегарех язъяь лоацца статьяш, зарисовкаш. Бакъда, цар тIа къахьегама саг бокъонца хьахьокха, цун вахар, цун уйлаш йовзийта вIаштIехьдалац. Харц хургдац уж статьяши зарисовкаши башха эргаш йоацаш шоайла тара хул аьлча. Цудухьа газето дукхагIа теркам тIабахийтача бакъахьа бар шоай къахьегамца, шоаех лерттIа, ала доагIача бесса дош ала бокъо яьккхарех дукхагIа очеркаш хилийтара. КIезига хул газета тIа вай вахар чухь нийслуш долча кхоачамбоацарех йола критически материалаш. Коммунистически парте массаза а тIахьех вай кхоачамбоацарашца дира къовсам лоаттабара. Вайна ма хой къовсам ца лоаттабой уж дIадоахалург ца хилар. ХIара бетта цкъа-шозза «юв» яха сатирически уголок арайоахе бакъахьа я.

Iалаьмате боккха ба культура дегIайоалаеча даькъе газета лоархIам. Цудухьа газета оагIош тIа дукха хила езар литература произведенеш: дувцараш, стихаш, и.кх. дIа. Литературни оагIонаша из декхар дизза кхоачашдац аьнча хет сона. Къаьстта терко йича бакъахьа яр газето къонача литераторий, цар произведенеш дукхагIа кепа еттарца наггахьа къаьстта къоначарна лаьрхIа литературни оагIонаш арахецаре а пайдане хургдар.

ДукхагIа хила йоагIар газета тIа литература произведенеех, спектаклех, концертех йола рецензеш, статьяш. Алхха Х. Нурадилова цIерахча театра спектаклех мара газето хIана яздац, аьнна а хет сона. Культуре дукха а дика а хIамаш карагI ма дувлий вай республике.

Уж кхоачамбоацараш дIадаха а дIахо ший болх тоабе а вай республика вахар бокъонца хьахьокхаш дола кизга а хинна дIаотта а ка яйла аьнна ловца боакхк аз газета.

А. БОКОВ,
писатель.

СОНА ЛОВ

Грозненски ремонтно-механически заводе токара болх беш ва со. Массайолча цехашка яьржача социалистически яхье дакъа а лоацаш, хьалха латтача опытах мамогта пайда эцаш къахьегар — тха оамал я. Цудухьа дика, дог гIоздоахаш да толамаш а. Аз айса 160 — 200 процент кхоачашъю кIара денна норма. Иштта къахьегаш ба кхы дукха бараш а. Царех ва аз санна пятилетка задани кхоачашъяь ваьнна токарь Багашев Увайс а.

Советски кепайоазон дийнахьа ала догдоагIа «Сердало» хадданза дешарех се цаI ва аьнна. Цу тIара сона хов республика массе миIингашкара кердадараш, балха хьалха латтача къахьегамхой цIераш йовз. Къаьстта хозахеташ еш аз «Дикача нахах» яхача рубрика кIала кепа етташ йола материалаш. Иштта массаза хьежаш хул со литературни оагIонга а, хIана аьлча вай поэтийи писателийи керда стихаш, дувцараш хул цу тIа.

Советски кепайоазон Денца редакце коллектив даькъала а ювцаш сона ловра газета оагIонаш тIа вай вахара мораль ювцаш йола материалаш, кхоачамбоацараш гучадоахаш йола материалаш дукхагIа хилар. Боккхача безамца еш аз вай къаман историех язъяь статьяш, бакъда уж каст-каста хилац.

М. ДАРСИГОВ,
Грозненски ремонтно-механически завода токарь.

ЦIей даькъала хилда шун!

«Сердало» газет хадданза ядеши дешаши я со. Дикка пайда эца йиш йолаши сакъердамеи статьяш хул цу тIа. Къаьстта сона хоза хеташ я бетт-бетта газета тIа араювла литературни оагIув. Боккхача безамца еш аз цу тIара вай писателаша яздаь дувцараш, очеркаш, стихаш, кхыйола материалаш.

Иштта сакъердаме я газета тIа наг-нагахьа араювла кердача книжкаех, спектаклех, кинофильмаех язъяь рецензеш. Сона хетаргахьа цу тайпара рецензеш дукхагIа хилча бакъахьа яр, цул совгIа газета оагIонашка каст-каста бIаргайча хоза хетаргдар педагогика дешаех лаьца, вай мохк бовзара хьакъехьа йола материалаш, иштта студентий вахар дувца статьяш а.

Ала деза моральни темаех йола материалаш а газета тIа кIезига хулилга. Уж а дукхагIа хилча бакъахьа яр.

Тахан вай мехка вахача массаволча журналиста дезду Советски кепайоазон Ди. Аз даькъала дувц шун, газета болхлой, деза цIей!

Р. МАРЗИЕВА,
Нохч-ГIалгIай паччахьаллкхен педагогически института студентка.

ЯЗДЕ МИШТА ВОЛАВЕЛАР СО

Цхьа шу е цхьа шу ах шу хьалхагIа «Сердало» газета редакце гулделар тхо — тайп-тайпарча предприятешкара специалисташ. Промышленни отдело гулъьяьча цу Iилман совете дакъа лоацаш бар мехкдаьтта чакхдаьхача заводашкара инженераш, экономисташ, техникаш деш бола специалисташ. Дувца оттадаьдар «Пробиркагара — производства кхаччалца» яха дош.

Сона чIоагIа хоза хийтар редакце болхлой производства дешаш цIенхаштта кхетаде, гIулакха евланга кхача гIерташ хилар. Цигга кхетадир аз мел лоархIаме гIулакх да газета балха юкъе дакъа лацар, мел сийлен гIулакх да коммунистически хьисапе вай вахар тоадеча журналисташа кхоачашдер.

ТIехьагIа язде волавелча чIоагIа новкъостал дир сона редакце коллективо, къаьстта промышленни отдела болхлоша.

Производстве эггара лоархIамегIдар, таханарча дийнахьа теркалде дезар белгалдоаккхар цар, эшача мичча хана а новкъостал де кийча бар, чIоагIа раьза хиле хьаллоацар производстевра нердадар. Цу дерригна газетацара безам совбоаккхар. Айса мелагIа язъеча статья тIа, заметка тIа са безам ба газет дешараШта вай республика дикагIбола мехкдаьттахой дIабовзийта, мехкдаьтта промышленноста нердадараш дувца, царех массанахьа пайда эцийтар духьа.

Редакце болхлошца цхьана аз а чIоагIа терко ю болхлой корреспонденташ дукхагIа хилийтара. Иштта язде баьлар мн. Н. Н. Стадникова, Л. Р. Ильиченко, Н. П. Заикин, кхыбараш а.

ХIанз тхо дага да штате йоаца редакце промышленни отдел вIашагIйолла. Кхы а тоалургба тIанкха тха болх, сакъердамегIа хургья газета материалаш.

ЧIоагIа хозахеташ даькъал дувц аз массаболча журналистий а болхлой корреспондентий а деза цIей, советски кепайоазон Ди.

А. ВАЙНШТЕЙН,
«Грознефта» объединене воккхагIвола инженер.

Рабселькораш — тха доттагIий, новкъостий

ГАГИЕВ Мухтара Урусхан; Нохч-ГIалгIай доруправлене планово-производственни отдела начальник.

ТУТАЕВ Макшарипа Амерхан, КПСС Наьсарен райкома секретарь.

УГУРЧИЕВ Ужахьа Iалауддин, «Горскнефта» НПУ бурув деттара йолча контора воккхагIвола геолог.

ХОМЕНКО Иван Федорович, № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза гидротехник.

ЯЛХАРОЕВ СаIада Хьусен, «Автуринский» совхоза керттера агроном.

ГАЗЕТА ГIОНЧАШ

Тахан 40 шу дизад тха газет арадувла. Пхи эзар совгIа газета номер ара а яьннай цу юкъа. Газето ший оагIонаш тIа дийцад района вахаре эггара лоархIамегIа дола дешаш.

Тахан баркал а оалаш кепа йоазон денца даькъала бувц «Къахьегама байракха» газета редакце коллективо газет тоадеш дакъа лоацаш хинна селькораш — активисташ.

ВIаь гаргга селькор чувоагIа редакце вIашагIъеллача нештатни шин отделаи селькоровски кхойтта постаи. Нештатни йолча промышленни отдела кулгалдеш ва тохкама кIоарга бурув тохара Карабулакски контора инженер Анатолий Яковлевич Бакалюк. Производство тIехдика ховш вола специалисти принципиальни коммунисти ва из, даим кепаетт газето цо язъю материалаш, алхха укх шера бит бетта кепатехай цо язъяь 22 корреспонденци.

Массехк шу да редакце нештатни юртбоахама отдела заведующи производственни управлене керттера агроном Павел Арсентьевич Шумилов вола. КПСС ЦК мартовски Пленумал тIехьагIа а дерригача халкъо парте XXIII-ча съезда Директиваш ювцача хана а нештатни отдела членаша редакце ухийта статьяши корреспонденцеши чулоацам кIоарга болаш я.

Мартовски номерех цхьанне тIа кепа теха яр кIоаргга анализ а яь эрригга торонаш гучайоахаш йола «ХIара гектар — дика хьувкъам хьалкхебаь хилийта» яха инженера-ирригатора А. П. Романовеи юртбоахама управлене керттерча агронома П. А. Шумиловеи язъяь статья. ХIанз а района боахамашка пайда эц цунах.

Баьца дaараш кхедерех, хьалха латтарий опытех лаьца специалисташцеи дикагIболча болхлошцеи цхьана бIарчча тематически оагIонаш кийчъю юртбоахама нештатни отдела члена, «Маяк» яхача районни опытно-селекционни станце директора заместитела Сергей Павлович Дикийс.

Боккъонца гIулакхаца дола къамаьл гIоттадир газета оагIонаш тIа механически хьисапе доахан деттарах XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза доярка А. И. Жирютинас. Цо статья тIа айлаь дош дувцаш а могадеш а письмош ихар редакце дукхача селькорашкара. Механически хьисапе доахан деттара дикка анализ еш а из гIулакх пайдане хилар хьахьокхаш а дар «Победа» цIерахча колхоза керттерча зоотехника А. Саухина, XX-ча партсъезда цIерахча колхоза шурий - товарни ферма заведующе П. Колесника, кхычар а яздаь письмош. Иштта цу хьакъе хьайбаш леладерий республикански семинар а хилар тIехьагIа.

Белгал ца деш дита йиш яц селькоровски постай кулгалхоша — колхозий многотиражкай секретараша И. И. Антамошкина, В. И. Цыбина, Ф. К. Долженко, А. Колесникова, В. В. Романова «Къахьегама байракх» газета ду новкъостал.

Дукха ба активни селькораш культура учреждененшка, медицине, школашка болх беш. Цар доккха новкъостал ду редакцена.

В. ШЕВЧЕНКО,
Сунженски района «Къахьегама байракх» яхача газета къахьегамхой письмой отдела заведующи.

5 май — кепайоазон Ди. Из массаза а дезду советски халкъа цIей да. СССР-е шерра белгалдеш да из. Советски кепайоазув хедаргдоацаш халкъаца дувзадённа да, цун хьашташ, дагадоаххараш, кхоачашде лерхIараш дувцаш да. Советски нах кепайоазон дешаца мел Iалаьмате доккха хьаштдолаш ба къаьгга хьадувц газетийи журналийи дукхал а цар тиражаш а дегIаахара цифраша.

* * *

1913 шера Россе арадоахаш хиннача газетий цкъара йолча тиражах 3500 эзар экземпляр кулар.

* * *

1966 шера СССР-е арадувл 7700 цIи йола газеташ, цар цкъара йола тираж 100 миллион экземпляр хинна Iац.

* * *

1913 шера Россе баьхача нахах хIара 100 сага газетий 2 экземпляр кхоачар. ХIанз 100 сага газетий 45 экземпляр кхаьча Iац.

* * *

Советски Iаьдал долча шерашка 50 къама шоай йоазув-дешар хьахиннад. ХIанз газеташ арадувл СССР халкъий 58 меттала.

* * *

Октябрьски социалистически революци хилалехьа Казахстане, Туркмене, Таджикистане, Киргизе, Молдаве къамий метталара газеташ хиннадац. Белоруссеи Узбекистанеи 1914 шера арадувлаш хиннад алхха 2 газет, Армене — 3, Украине — 14. ХIанз хIара республике арадувл къамий метталара газеташ. Украине арадувл цкъара йола тираж 12611 эзар экземпляр а йолаш дола 1104 газет, Казахстане — 239 газет, цар тираж 2945 эзар экземпляр я, Узбекистане — 2107 эзар экземпляр тираж а йолаш дога 170 газет, Белоруссе — 147 газет, цар тираж 2880 эзар экземпляр я.

* * *

Ерригсоюзни книжни палата юххьанцарча даннешка диллача, 1965 шера СССР араяьннай газетий 22 миллиард экземпляр, журналий 1,4 миллиард экземпляр.

1966 шера газеташ ух 8 миллион болча кердача подписчикашта.

* * *

Советски Союзе хIанз арадувл 2300 хинна ца Iеш районни газеташ. Цар цкъара йола тираж 12 миллион экземпляр я.

* * *

ДегIаухаш латт 1 миллион экземплярал тIех тираж йолча газетий дукхал. 1966 шера «Правда» тираж 7 миллион экземплярага дIакхаьчай, «Известей» — 7800 эзар, «Сельская жизнь» — 6200 эзар, «Советская Россия» — 3230 эзар, «Труда» — 1930 эзар экземплярага.

* * *

СССР арадувл дукха а отраслей газеташ: 16 — хьехархой, 16 — культура, литература, искусства дешай хьакъехьа, 6 — техника, промышленноста, гIишлон, транспорта дешай хьакъехьа, 7 — юрта боахама дараш.

* * *

Советски Союзе арадувл 138 кагирхойи 25 пионерскии газеташ. Центральни берий «Пионерская правда» яхача газета цкъара йола тираж 8 миллион экземпляр я.

* * *

ХIанз СССР арадувл 3846 цIи йола журналаш, цар цкъара йола тираж 85969 эзар экземпляр я.

1966 шера журналаш ух 18 миллион болча кердача подписчикашта.

* * *

Эггара дукхагIа довзаш долча журналий тиражаш я: «Работница» — 10 миллион экземпляр, «Здоровье» — 5 миллион, «Крокодила» — 4300 эзар, «Наука и жизнь» — 3100 эзар, «Огонека» — 2 миллион, «Юноста» — 2 миллион экземпляр.

* * *

«Коммунист», «Партийная жизнь», «Политическое самообразование» яхача журналий юкъара тираж укх тIеххьарча 4 шера алсамъяьннай 1900 эзар экземплярагара 3700 экземплярага кхаччалца.

* * *

Журналаш арадувл Советски Союза халкъий 46 меттала. Царех цхьадараш арадувл массехк кхыча мехкий метташка: «Советский Союз» — 17, «Советская женщина» — 10, «Новое время» — 7 меттала.

* * *

ЮНЕСКО официальни даннешка диллача, СССР-е кепаетт дунен эрригача книжни продукцех дукхагIа дакъа дIалоацаш яр. Соахка вай мехка арахийцадар юкъара тираж 1 миллиарди 273 миллиони экземпляр хинна ца Iа 77 эзар цIи йола книжкаши брошюраши.

* * *

Советий мехко дунен тIа хьалхара моттиг лоац перевод йоча литература дукхала хьакъехьа. СССР арадоах перевод яь литература Ингалсерчул 9-зза дукхагIа, Японерчул 4,5-зза дукхагIа, США-рчул 4-зза дукхагIа. Алхха укх тIеххьарча пхе шера доазонал дехьарча авторий произведенеш 353 миллион экземпляр а йолаш арахийцай.

КПСС XXIII-ча съезда делегата дувц

СОВЕТСКИ МЕХКА КОММУНИСТИЙ ФОРУМ

Цхьа бутт гаргга ха яьннай Советски Союза Коммунистически парте XXIII-ча съездо ший болх чакхбаьккхача дениз; хlаьта а съезда болхи укх гарггарча пхе шера цо оттадаь доккхий деккхарши дагахьа долаш бах коммунисташ, берригa вай мохк, прогрессивни мел дола адам.

Парте XXIII-ча съезде массава раьза а волаш бакъдир КПСС политически никъ нийса хилар, цун арахьарен чухьарен политика дерригачa советски халкъо йизза хьаллоацаш хилар.

КПСС ЦК октябрьски (1964 ш.) Пленум хинначул тlехьагlа ший керттера низаш мехка политически, экономически, культурни вахар эргадаьккха тоалара тlадерзадир парте халкъа боахама кулгалдар санна дола доккха гlулакх бокъонца lилман ларда тlа деладара.

Практически теоретически балхагара дlадехаш дола уж хlамаш керттердараш а долаш чакхъяьлар КПСС ЦК мартовски сентябрьски Пленумаш. Цар решенеш боккхача лоархlаме я вай общество коммунизмага бодача новкъа дlахо яхара. КПСС ЦК тlайийцача а партеи халкъои массава раьза а волаш къоабалъяьча а юрта боахам дегlаккхувлара, промышленноста ду дэал тоадара, производства планировани эргайоахаш тоалреи экономически стимулировани чlоагlъярей хьакъехьарча решенеша белгалдир дlахорча шерашка боахам хьалбара керттера лостамаши метрдаши.

Цу решеней чулоацам сенах латт аьлча, из латт, вай мехка коммунизм хьалъеча хана керда рубежаш йоахилга lалашдарах, ерригача общественни производства эффективность чlоагтlа лакхъелга, къахьегамхой материальни хьал-торо даим тоалулга, вай Даьхен оборонни низ дlахо чlоагlбелга lалашдарах.

Съезда балха цхьаьккха лоархlамера итог сенах латт аьлча, из латт, коммунизм хьалъяра аьттув болашагlа дола хьалаш вlаштlехьдахара, социалистически система низ чlоагlбара, къамийи социальни кортамукъале бахьан долаш халкъаша лоаттабу къовсам мамогга хьаллацара, машар чlоагlбара, керда дунен тlом ца хилийтара тlaберзабаь хила безаш бола вай партеи паччахьалкхени арахьарча политика никъ цо белгалбаь хиларах.

Съезда балха кхоалагlа лоархlамера итог латт, вай парти организационни идейно-политически гlулакха кхы а дукхагlа чlоагlъе езаш йола решенеш цо тlайийца хиларах. Цу решенеша новкъостал дергда коммуниста хьалхле лелаяра дакъа доккхагlа хилийтара, шоашта тlадиллача гlулакхa хьалхара цар бехктокхам лакхбара, парте чухьара демократи дlахо дегlаккхувлара, партийни организацей дуккхача нахацара бувзамаш шердарах чlоагlдарай.

Дунен общественносто дерригlунен лоархlамера событи санна лоархl КПСС XXIII-ча съезда решенеш, цун материалаш лаьрхха lомаю Советски Союзах эггара нийсагlа йолча адамий уйлай гадоахар лоархlача а КПСС-ах тохкамах чакхъяьнна дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама отряд лоархlача а миллионаш болча наха.

Доазол дехьарча коммунистически дерригача прогрессивни кепайоазоно белгалдсакх, коммунизм хьалъеш доаллача халкъа керте а этта йодача шийтта миллион саг юкъеволча Советски Союза Коммунистий парте ший мугlарий йоаргйоаца цхьоагlои кхотадалари, марксизма-ленинизма хьехама, пролетарски интернационализмана ше тешаме хилар хьахьекха хилар.

Грознерча коммуниста, берригача къахьегамхоша ерригаш а йизза а къоабаллу lалаьмате боккха идейно-теоретически практически лоархlам болаш дола КПСС XXIII-ча съезда документаш, царца хьахьекхад советски халкъа овлангара хьашташ, цун уйлаш, цунна дагалаттараш, йизза хьаллоац Вьетнамерча США агрессе хьакъехьа КПСС XXIII-ча съездо яь Заявлени, чlоагтlа хала а хеташ харцахьа лоархl вежарашха долча вьетнамски халкъа духьала американски военщино леладу оакхарий хьисапера гlулакхаш.

Парте XXIII-ча съезда баха боагтlача тайпара накъабаха кийчлуш хиннача города промышленноста болхлоша керда производственни толамаш даьхар.

Крекинг-завод, «Старогрознефта» НПУ, швейно-трикотажни объединени, «Красный молот» яха завод, мебельно-хьу чакхйоаха объединени а юкъе йолаш йолча итташ предприятеша эггара хьалхарчарца-рапорташ делар квартала заданеш кхоачашъяра хьакъехьа. Города промышленносто 28 марта, вешта аьлча ханал цхьа ди хьалха, кхоачашдир шоаш тlайийца хинна декхараш.

Планал совгlа арахийцай 5,2 млн. сома маьха продукци, продукци яккхарга дlабода мах планах лаьрхlачул дукхагlа лохбар бахьан долаш цхьа миллион сом совгlа ахча кходаьд, планах лаьрхlачул 2,9 процент дукхагlа лакхъяьй къахьегама овсарле.

Цхьабакъда, вай парте оамал яц кхоачамбоацараш къайлакхухьаш, царца машар лелабеш. Вай хlанз а бизза пайда эцац ерригача торонехи кхоачамехи. Цунца мара кхетале йиш яц хьалхарча квартала план пхе предприяте кхоачаш ца яр (№ 1 йола кирпишкий завод, ацетонови завод, кондитерски фабрика художественни фонд) Дизза оарцагlлаьхадац мехкдаьтта чакхдоахача промышленностера кхоачамаш. Хьалхагlа санна, хlанз а мехкдаьтта газ дукха йоагаю алаех, кlезига терко ю скважинай къаьнача фонда.

Дерригa а вlаштlехьадац мехкдаьтта скважинаш йоахача. Авареш дукха хул, бизза пайда эцац балха ханах, организационни гlулакхашта дукха сайце латт, хlаьта цун маlан да къахьегамеи технологически дисциплина кхы а дукхагlа телхаеш хилар.

Мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте геттара кlезига терко ю моторни доагорий, къаьстта а автобензина дикал тоаяра деша.

Масала, дlадахача пхе шера дерригa мехкдаьтта 34 процент дукхагlа чакхдаьккха хиннача меттe, дерригачa автомобильни бензинашта юкъе даьха лакха октанови бензинаш 14 процент гаргга мара хиланзар. Мехкдаьтта химически продуктай дикал дlахо тоаяра дешашта нийсса доккха а бехктокхаче а декхар латт городской партийни организацена хьалхашка синтетически каучука производство бедалца lалашъергйолаш йолча централни газофракционирующи установка ши блок шоай ханнахьа болх бе йолаялийтарей цар проектни мощность караерзаярей даькъе. Дlахорча пхе шера тха кхоачашде деза парафинаш — хьоаналашта меттел ухийта синтетически хlамаш хьаяра эша бедал дукхагlа хьаярца дувзаденна дола дешаш.

Хьайбаш леладелга дегlадоалаларан цар продуктивность лакхъярай юрта боахама къахьегамхошта новкъостал дар духьа дlахорча пхе шера белково-витаминни концентраташ, дрожжеш дукхагlа хьаяра эша бедал арахецара дешаш къоастаде а доакъарий концентраташи биостимуляторашu промышленносте хьаелга вlаштlехьдаккха а дезаш ба мехкдаьтта чакхдоахараш, ацетонови завода болхлой, гlишлошъераш.

КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш кхоачаш а еш, предприятей экономика эргайоахаш тоаяра, кхы тlа а кхоачамаш хьагучадахара, цар гlулакхаш тоалара къахьегамхой оарцагlбоах городской партийни организаце.

Уж дешаш къаьстта лоархlаме да хlанз, промышленни предприятеш производства планированей экономически стимулированеи кердача формашка йовла кийчлуш йолча хана. Хlанз укх сахьата балха кердача хьалашка йоалаш я «Красный молот» яха заводи «Старогрознефта» мехкдаьтта промыслови управлении. Цунца дувзаденна парте городской районнии комитеташа, «Красный молот» яхача заводеи «Старогрознефта» НПУ-и парторганизацешта практически новкъостал дара нийсса, шоашта хьалхашка декхар оттаду хьалха латтача опытах бизза пайда эцеи из вlашагlъеттеи а цу ларда тlа доал дара кердача системага йовла кийчо еш йолчеи йовлачеи кхыча предприятешта дизза новкъостал де а.

Парте XXIII-ча съезде тешшаме хьахьекхар, коммунизм хьалъеча вайна карагl мел даьннача хlамай лард бlарчча хьайийцача ерригача парте, партийни организацей, хlара къаьст-къаьстача коммуниста мехка боахамеи политически вахаре лоархlами влиянии даим лакдлуш хилар йолга.

Из теркал а деш кlаьд ца луш йоайхо е еза юкхьанцарча парторганизацей, царех чlоагтlа ког гlортолга е еза, новкъостал де деза царна парте чухьара болх вlаштlехьбаккхарaи къахьегамхошта юкъе шерра массово-политически гlулакхаш доаржадараи. Кулгалду партийни болхлой деккарийла ба хан-ханнахьа парторганизацешка хила, коммунистащца къамаьлаш де, дагабовла, царна доклада ш е.

КПСС XXIII-ча съезде чlоагтlа уйла тlаяхийтар кадраш хьахаржара, дlаоттаяра, хьалкхеяра дешаштеи тlайийца решенеш кхоачаш мишта ю хьажарaи. Кадрашца беча балха опыт кlезига lоаяьяц партийни комитеташа, даим пайда эц болхлой lомабара, цар квалификаци лакхъяра, царна инструктировани яра тайп-тайпарча формаех.

Парте XXIII-ча съездо дlадийххача тайпара, массе а моттигашка хlаранена шийн бехктокхам бовзаргболча, из гlулакхаца хургволча тайпара хьалкхебе беза болхлой, производстве дlадохийтар кlезигагlа а долаш дукхагlа хьаде lомабе беза кулгалхой. Кулгаллеча балхаш тlа ахийта беза вай моттигашка баьча практически балха йоккха школа чакхъяьккха баьнна новкъостий, хlаьта цу хана къаьнеи къонеи кадраш цхьана тарьянза ярг ца хилар цlаккха дицдалийта а мегаргдац.

Даим хьежа деза тlадехка декхараш кхоачаш мишта ду, новкъостал де деза гlалаташ дlадоахача, хьалхашка оттадаь декхараш дикагlа, нийсагlа кхоачашдергдола наькъаш лохача хана.

Съездо болх беча хана чlоагlа уйла тlаяхийтар парте идеологически балха дешашта, коммунисташтеи берригача къахьегамхоштеи идейно-политически кхетам балара.

Тахан наха юкъе беча политически балха результаташ йийшача лекцей е яьча беседай духхалца ца а юсташ, лакха овсарле йолча къахьегама, сакхетамерча дисциплина, нахах йоаxкача дикача моральнии нравственнии оамалий лакхача боарамца йиста еза.

Парте XXIII-ча съезда исторически решенеш кlоаргга lомаярали дlайовзийтарали лоархlамегlа а долаш декхар дац хlанз.

Партийни дешара системе, лекционни пропаганде къахьегамхоштеи бахача нахаи юкъе, дешара заведенешка агитатороша еча беседашка, культпросветучреждений гlулакхашка къаьстта уйла тlаяхийта еза дlакхетабара болх шерра вlаштlехьбаккхара. Партийни пропаганда, массово-политически балха ерригача средстваехи формаехи пайда а эцаш, вай декхарийла да съезда материалаш хlара советски сагага дlакхоачае, парте сийлахь-йоккхий планаш кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсамера шийн моттиг хьалаца цунна новкъостал де.

Города коммунисташи берригa къахьегамхойи, вай мехка халкъашца цхьана, дlахо йодача хана а ухаргба ленински новкъа, тlагlертта къовсам лоаттабергба цар КПСС XXIII-ча съезда решенеш толаме кхоачашъяр духьа.

С. СИНЕЛЬНИКОВ,
КПСС Грознененски горкома секретарь, КПСС XXIII-ча съезда делегат.

МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗИ — ДУКХАГlА

1965 шера. Дерригачa дунен тlарча къахьегамхой барт - цхьоагlон Ди — 1 Май хьатlакхоачача хана, елар мехкдаьттеи гази йоаккхача тха цеха йоккха йоацача коллектива коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цlи. Цу езача цlеро тхона тlадожалу доккхий декхараш, пудухьа, берригa низ тlабахийта къахьег оаха уж толамца кхоачашдара.

Укх шера хьалхарча квартала план КПСС XXIII-гlа съезд хьаеллача денга кхоачашийр тха цеха коллективо, планал совгlа Даьхенна делар 200 гаргга тонн мехкдаьтта.

Белгалдаккха доагlа, тхо долча скважинай фонд зlамига йолга, тхога эксплуатаце хьателац бурув теха яьнна керда скважинаш, коллектива берригa болх дукхагlча даькъе къаьнача скважинашкара мехкдаьтта лаккхара тlаберзабаь ба. Цудухьа, скважинай фонди хьадоаккхаш дола мехкдаьттеи кlезигагlа ме хул, лакхлу болхлойи инженерно - технически болхлойи бехктокхам. Ерригача станокаша - качалкаша ха зехьа йоаергйоацаш бе беза болх.

Къаьстта бехктокхаме ба скважинашта лаьтта кlал ремонт еча бригада болх, хlана аьлча цунах тийша да скважинаша ритмично болх белга а ремонт ца еш цар йоаккха ха йlаьхъелга а. Из дика кхеталеш ба тха болхлой. Цудухьа да, масала, къонача мастера Петрученко Ивана кулгалдеча скважинашта лаьтта кlал ремонт еча бригада спуско - подъемни операцеш чакхъяхара балха нормаш 120 процент кхоачашъеш хилар.

Тlехь-тlехьагlа лаьгlлуш латт тха участкера мехкдаьтта, хlанз лакхе вай белгалдаьккхача тайпара бурув а тохаш эксплуатаце хьайеш керда скважинаш яц тха.

Цудухьа, оаха беш бола берригa болх, дукхагlча даькъе тlаберзабаь ба мехкдаьтта боахам ше болчара кхы лаьгl а ца болийташ хьаллоаттабара де деза гlулакхаш кхоачашдара.

Цу гlулакха оаха чакхйоах ер мероприятеш: хий чу а ухийташ мехкдаьтта тlоанашта низ тlалоаттабу, уж балхаш ду № 98, 129, 160 йолча скважинашка. Дукха ха йоаццаш капитальни ремонт яь яьннача № 128 скважине а болабеннаб тlоанашка хий чуахийта.

Хьалххагlе а белгалъю болх беш йолча скважинашка чакхъяха еза геолого - технически мероприятеш. Дукхагlча даькъе уж да скважинаш хих хьал ца йизийтара деш дола гlулакхаш. Цу тайпара балхаш даьд №№ 161, 132 йолча скважинашка, кастта уж чакхдоахаргда № 146 йолча скважине а.

Иштта мероприятеша йиш хулийт скважинашкара мехкдаьтта даккхара боарам хоалуш лакхбе, кlоарггача насосаша дерттlа болх бергболеи скважинай балха режим нийса деларгйолеи хьалаш lалашде.

Оттаьча графикага хьежжа, лоерча центральни участкерча скважинашка хlара кварталах солянo - кислотни обработка ю забояшта. Царех я №№ 42, 15, 48, 63, 37 йола скважинаш, кхыяраш.

Тlоанашка латтача хица тух уш хиларах каст-каста дlаюкъалу цу скважинай забояш. Бахьан из долаш моттигаш нийслу тlоанашкара лоадама мехкдаьтта хьа ца доаккхаш. Лакхе вай йийца мероприятеш чакхъяьхача дукхагlа хул скважинашка хьалъяра доаккха мехкдаьттеи ерригa кoачали.

Уж мероприятеш чакхъяхарал совгlа, тlоанашта оаха обработка ю сульфанол оалача хlаманца.

Цхьабакъда, коллектива а, цун керттерча чlоагlаленна — станокашта - качалкашта гlулакх деча операторий а бе беза болх цаl ба. Из ба станокашта дерттlа гlулакх делга, шийн ханнахьа царна профилактика елга, болх ца беш сеца латташ йоаккха ха кlезигъелга.

Боккъалдар аьлча, нийслу халонаш а кхоачамбоацараш а. Дукхагlча даькъе уж хул, тхона чlоагтlа эшаш йола оатхалаш, запчастеш, хьу ца хилар бахьан долаш.

Дале а, шоай балхах дика лоархlабу мехкдаьттеи гази йоаккха операторш. Къаьстта дика болх бу А. В. Фролкина, А. Н. Богданова, А. Касумова, кхыбараша а.

Белгалдаккха дезаш да дерригa кийчон, гlишлой монтажни, ремонтни балхаш тхоай низаца оаха кхоачашдеш хилар. Хьалххагlе а оттаьча графиках болх беш я скважинашта тохкам бу бригада. Шийн балха графикаш 110—150 процент кхоачашъю цо. Дика ка йолаш къахьегаш я В. Беридзе а, Ю. Алаберганова а кулгалдеш йола слесарийи сварщикийи бригадаш. Пульта управлене тlара инженераша-диспетчераша хlара денбус тlахьожам лоаттабу болх беш йолча фондашта. Шийн болх тоабаьб мастера М. Щербакова кулгалдеча скважинашта капитальни ремонт еча бригадо.

Май сийна ше хьаена къахьегама вахта дlахо а хьош, кердача пятилетка хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдара хьинаре къахьегаш я тха коллектив.

Т. ДАДАГОВ,
«Гудермесски» НПУ мехкдаьттеи гази йоаккхача цеха начальник.

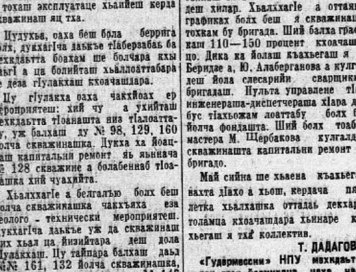

ЗАКАРПАТСКИ ОБЛАСТЬ. Ужгородски района Холмок яхача юрта хьайийлай художественни мебела салон. Закарпатски коопeратораша хlара шера шеръю юрташкарча специализировании тикай сеть, хlанз болх беш эзар совгlа я уж.

Сурта тlа: Холмок яхача юртарча мебельни салоне. Цхьан бетта 8—10 эзар сома мах бу цо.

Л. Новгана сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГlАЛ — ТОЛАМИЙ ЛАРД

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце сомадаьхар вай мехка халкъашцара lалаьмате дукха доккхий низаш, миллионаш нах гlовттабир паргlатача исторически творчествана. Пролетарски революци хилар а пролетариата диктатура оттаяр а бахьан долаш халкъий доттагlал чlоагlдара ю йоакхо паччахьалкхен лоархlамера гlулакх а хиле дlаотт, паччахьалкхен принципа низага йоал.

Советски Нохч - Гlалгlайче хьахилар айхха дувзаденна да Ленина цlераца. Советски lаьдал кoтдаьнначул тlехьагlа юкъарчал доацаш цо даьча кулгалах Кавказе вlашагlъеллар цу хана. Нохчийчеи Гlалгlайчеи юкъейоагlаш хинна Горски республика. Из вар 1921 шера Москве лоаморой делегаци тlайийцар, а къамий къонача республикана доккха новкъостал даьр а. Из вар социализм хьалъеча хьинаре дакъа лацара тlахьехаш Азербайджана, Грузе, Армене, Дагестана, Горски республика коммунисташка письмо дахьийтар.

Ленина письмо мах баь варгвоацаш лоархlаме дар Кавказа коммунистически партийни организацеш чlоагlъяра, Советски lаьдал дегlадоаладара, боахам юхадийнбара, культура хьалъяра, дуккха къамаш дахача Кавказа халкъий доттагlал чlоагlдара.

«Кавказа Советски республикаш чlоагтlа даькъала а ювцаш, — яздора В. И. Ленина цу Директивни письмо тlа, — аз сайна мукъа лу цар айхxача цхьоагlоно буржуази йолча хана бlарга ца яйнеи буржуазни строй йолча хана хила йиш йоацеи къаман машара образец хьергхиларга догдоахаш се хилар дlаала.

Цхьабакъда, Кавказа къамий болхлоштеи ахархоштеи юкъера къамий машар мелла лоархlаме бале а, кхы а дуккха лоархlамегlа да Советски lаьдал; социализмага довлиaга из хиларах тарра, чlоагlдари дегlадоаладари» (В. И. Ленин, Соч. том, 32, оагlув 295).

В. И. Ленина Кавказа коммунисташ тlахьийхар шоай хьашташ а эрсий болхлойи ахархойи хьашташ а цаlаш хиларах къахьегамхой саббарагlеи тlагlерттаи дlакхетабара, Кавказа халкъий оамалаш нийса кхетаеши цар йоакхо еши хилара.

Кавказа къахьегамхой, Советски мехка дерригача халкъашца цхьана, Ленина хьахьекхача новкъа бахар коммунистий кулгалца. Атта бацар империалистически тlемои кхыча мехкий интервенцеи бохабаь халкъа боахам юхадийнбара никъ, йlаьххача хана царизмаи кхыча мехкий капиталеи шолхача lазапа кlаллаьтта, къамий йист-ареш бlаьшеренашка тlехьайиса хилар дlадаккхара никъ.

Паччахьа Россе йистошкарча коммунисташа, сийлахь-воккхача Ленина указанешца хьалхле а лелаеш, Советски Россе опыта ларда тlа доккхий гlулакхаш чакхдаьхар Советски lаьдал чlоагlдеш, кердача социалистически хьисапе вахар вlаштlехьдоаккхаш.

Маьрша боахам хьалбарга довларо тlагlертта дlадех советски республикаш дlахо вlаши гаргайоалаелга. Ленина оттадир Россе халкъаш айхха кхотадара декхар. Цо партега дlахайтар из декхар кхоачашдеча хана йоккхий халонаш тlаувттаргхилар, хlана аьлча царизмаи капитализмаи колонизаторски политико чуелла мукх хlанз а дlаяланза яр, хlана аьлча халкъаш шоайла тешам боацаши гоамал йолаши хилар дагалехача хана дlадаккха атта дацар. Котъяьннача пролетариата декхар сенах латт аьлча, из латт, — яхаш хьийхад Ленина, — хьалхагlа тоlадаь даьхкача халкъашта эшарийи дезарийи къаьстта уйла ярах, шийн ханнахьа царна эшаш дола новкъостал дарах.

Эрсий болхлой класса тlагlертта хьехаши пролетарски интернационализма уйланца из хьалкхееши хинав В. И. Ленин хьалха хинна паччахьа Россе йистошкарча тоlадаь даьхкача халкъий мамогга дукхагlа тешам болийтар духьа. «Цу гlулакха, — яьхад Ленина, — форманна нийсхо лелаяь lе йиш яц. Цу гlулакха, кхыча къаманцарча гlулакхашка диллача, иштта даь а е вешта даь а шийн гlулакхашца е тоамбарашца юхаметтlаоттале деза тешам бовр, шеко хилар, вешта аьлча дlаяхача исторически хана «великодержавни» къаман правительства цунна даь халахетараш...

...Къамашта юкъе нийсхо ца хиларо санна чlоагlа цхьанна а хlамо юхасецадац пролетарски классови барт-цхьоагlо дегlайоагlилгеи чlоагlлулгеи...» (В. И. Ленин, Соч., том, 36 оагlув 556).

Ленина васкеташ кхоачаш а деш, турпалера эрсий пролетариат сийленца лоархlайир шийна тlадехкача дерригдунен исторически декхарех, кхоачашдир СССР дерригача халкъашта хьалдашкара шийн революционни декхар.

СССР халкъий доттагlал тlа-тlа дукхагlа чlоагlлу халкъа боахам социалистически ларда дlа эргабоаккхача хана, индустриализаце, коллективизаце, культурни революце программа чакхйоаккхача хана халкъий творчески хьинар айдаларга хьежжа.

Коммунистически партена лоархlамегlара декхар хийттад юхадийнадьча къамашта когаш тlа отта новкъостал делга, цар экономика, эггара хьалха, социалистически промышленность айяр lалашделга, цар къаман культура дийнъелгеи дегlайоалаелгеи, цар шоай къаман кадраш хьалкхеелга.

Из план чакхъяккхарца чlоагтlа хьаштдолаш дар дерригa советски къамаш, хlаьта цунах СССР халкъий доттагlал дlахо чlоагlдаьча факторех цаl а хилар.

Цхьацца долча хlамаща дувзаденна уж дешаш Октябрал тlехьагlа мел хиннача партийни съездашка дийцад.

Социализм хьалъе йолаеннача шерашка къамий деша маlан сенах латтар аьлча, из латтар, дерригa къамаши народносташи тlехьадиса хилар дlадаккхарахи экономически культурнии гlулакхашта уж Центральни Россена тlехьакхедарахи.

Тlехьадиса халкъаш дегlадахкара экономически лард хилар мехка социалистически индустриализаци ярах, къамий районашка промышленность йилларах, колхозни строях. Цу ларда тlа дlадоахар родовой бытах юхедиса гlулакхаш, къамашта юкъера моастагlал, дегlаухар къамий культура, чlоагlлора хьалха тlехьадиса хиннача халкъашта юкъера территориальни, экономически, меттай культурни бувзамаш.

Из бар В. И. Ленина хьахьекха халкъаш социализмагахьа дегlаахара капиталистически боаца никъ. Халкъий доттагlлеи вlаши, вежарашха деча новкъосталеи ларда тlа, Коммунистически парте кулгалца социализм йизза котъяьккхар Советски Союза халкъаша.

Масала, эlамига, хьалха чlоагlа бала лайна долча нохч-гlалгlай халкъо lалаьмате доккхий толамаш даьхад Советски lаьдал латтачеи социализм хьалъечеи шерашка.

Нохч-Гlалгlай мехка йиллай дегlаена хlанзара йоккха промышленность, масала: мехкдаьтта доахеи мехкдаьтта чакхдоахеи, газови, химически, машинаш ер, кхыяраш. Хьалъяь итташ йоккхий промышленни предприятеши бlарчча промышленни комплексаши.

Хlанз Нохч-Гlалгlай чу 1913 шерарчул 60-зза дукхагlа арахеп продукци. Республика промышленни продукци хlанз вай мехка ерригача районашка яйза ца lеш, доазол дехьарча 30 мехка йохка кхухьийташ а я.

Цхьабакъда, республика индустриально дегlаахара итогех лоархlамегlарча итогех цаl яр Советски lаьдал латтача шерашка Нохч-Гlалгlай болхлой класса шийн къамийн кадраш хьалкхеяр. Массанена а хоьшда, хьалха паччахьа lаьдало шийн дискриминационни политика делаар бахьан долаш нохчашеи гlалгlашеи нагахьа саг вацар промышленносте болх беш. Паччахьа lаьдало шийгтара гlайнаш оттадаьдар тайп-тайпарча къамашта юкъе.

Къаман болхлой класс хьахилара исторена юкъе керда зама хьайийлар Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце.

Хlанз итташ йоккхий промышленни предприятеш я республике болх беш йола коллективаш ерригаш а хlана яц аьнна яраш, къамий кадраш ех а латташ. Уж я «Электроинструмент», «Пищемаш», аьшкабетонни конструкцей, шекара заводаш, Веданара слюдяной фабрика филиал, кхыяраш.

Юрта боахама технически база lалашйир социалистически индустриализаце.

В. И. Ленина васкет даьчча тайпара, юрта боахам юкъара берзабарца экономика лакхерча формашка дахар коммунистически парте дегlадахкара тlехьадиса хинна къамаш.

Юкъа къахьегаш а машинни техникаца болх беш а хилар бахьан долаш дукхагlа хиннад дlадув лаьташ, лакхбеннаб кхашкара хьувкъам. 1965 шера ялат кийчдара план кхоачашийр республика колхозашеи совхозашеи, планах йохка езаш хиннача 115 эзар тоннана меттел паччахьалкхенга ехкай 117 эзар тонн ялата. Республико иштта кхоачашийр паччахьалкхенга комсаш, сом, пасташи харбазаши йохкара план а. Белггалара толамаш даьхар 1965 шера хьайбай боахам айбара даькъе а. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша социалистически юрта боахама керда кхоачамаш хьадийлар, царех пайда эцара дикагlа дола наькъаш хьахьекхар.

Советски lаьдал латтача шерашка культурни революци хиннай Нохч-Гlалгlай чу. Хlанз 500 гаргга школа я республике. Массе тайпа дешара юкъе лаьцав 245 эзар дешархо, цу даькъе 150 эзар гаргга нохчои гlалгlаи. Халкъа боахаме болх беш ва лакхереи юкъера специальнии образовани йола 35 эзар гаргга саг, 11 lилман учреждени, 100 совгlа lилман болхло.

Парте лелаю ленински къамий политика котьяларах, СССР халкъий доттагlал чlоагlдаларах да Нохч-Гlалгlайчен промышленность, юрта боахам, материальни хьал-торо, культура дегlаахара боарам иштта лакхбалар.

Вай общества вахара хиланза даргдоацаш да халкъашта юкъера ленински доттагlал.

Цудухьа КПСС XXIII-ча съезда ков. Л. И. Брежнева еннача отчетни доклада тlа чlоагтlа уйла тlаяхийтар вай мехка халкъий доттагlала, вай паччахьалкхен чlоагlа лард из хиларах тарра.

«Парти, берригa коммунисташ, моллагlча къамех уж бале а, — йоах съезда еннача отчетни доклада тlа,— дlахо а кlаьд ца луш болх бе безаш ба кхы тlа а Советски Союза халкъаш мамогга гаргакхувлара, цар доттагlали вошали чlоагlдар духьа, цар экономически, культурни, духовни бувзамаш айхагlа а массе оагlорахьара а хилийтар духьа».

Сенца гучадоалаш да СССР халкъий доттагlал хlанзарча хьалашка? Доттагlал гучадоал дерригa советски халкъаш шоай Социалистически Даьхенна боарам боацаш чlоагlа мутlахьа хиларца; из хьагучадувл советски наьха творчестве, заводашкеи фабрикашкеи, промыслашка а руднишка а, колхозашкеи совхозашкеи цар турпалерча къахьегаме, шерра баьржача коммунистически къахьегама боламе, ворхl шера йоккха план толаме кхоачашъеча.

СССР халкъий доттагlал гуш да дерригача къамийи народностийн къахьегамхой политически хьинар даим лакдлуш хиларах, советски паччахьалкхенна доал деча цар шерра дакъа лоацаш хиларах.

Халкъий доттагlал гуш да вай мехка дерригача халкъаша массава раьза а волаш Коммунистически парте чухьареи арахьареи политика хьаллоацаш хиларах. Советски наха шоай политика санна лоархl парте политика, цудухьа из толаме чакхъяхара дола хlама а ду.

Халкъий доттагlалла боккха низ холу советски наьха коммунизм хьалъерий кагий а доккхий а эзараш долча гlулакхашка. Халкъий доттагlал тlа-тlа чlоагlлу хlама кхоллаш юкъа къахьегарца, социалистически къамаша вlаши новкъостал дарца. Из доттагlал къаьгга хьагуш да Грознеи Дорогобычеи мехкдаьттахоша, Херсонщинаи Нохч-Гlалгlайчени ахархоша лелаеча социалистически яьхах. Производственни доттагlал тlа-тlа дукхагlа чlоагlлуш латт Дагестана, Къилбаседа-Хlирий, Черсий-Балкхарой, Краснодарски края къахьегамхошца. Даим цаl шолдагlчунгара lомалу уж, дикагlа йола производственни опыт дlа-хьа эц.

Тайп-тайпарча къамех болча наха шоайла вlаши гlулакхаш лeладаро новкъостал ду царна дика производственни опыт дlа-юха эцара даь ца lеш, хlара социалистически къаман нахах доккха духовни дика мел дола гlулакхаш дlа-юха эцара. Советски наха дlа-юха эц оамалех, гlулакхех, характерах доакха дика мел дола хlамаш, ширдаьннар, зенне дар, эшаш доацар дlакхосс.

64 къамах бола нах бахача Нохч-Гlалгlай чу кlезига яц дуккхача къамех болча викалаша шоай социалистически Даьхе тоаяр духьа барт тайна бахаш а хьинар ца кходеш къахьегаш а йола мехкдаьтта промыслаш, геологически партеш, заводаш, фабрикаш, колхозаш, совхозаш, дешара заведенеш, учреждени. Моллагlча производственни коллективе а даха вай хьежача, бlаргагургда вайна: оагlув оагlох а теха хьинаре къахьегаш ба эрсийи нохчийи, гlалгlай а украинцаш а, гуржийи эрмалойи, тараш а хlирий а, гlумкийи аварцаш, лезгинаш а гlалмакхой а, азербайджанцаши негlийи, жугатий а гаташ а, вордениаши чувашаши, башкираш а поляк аш а...

Экономикеи культуреи тоаеча юкъарча гlулакха юкъе хlара къаман республико дакъа доккхагlа ме лоац, доккхагlа хургда коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсамера цун шийн толамаш санна, иштта дерригача советски халкъа толамаш а.

Кердача пятилетке массе а оагlорахьара дегlаккхувларгья ерригача советски къамий республикай экономикеи культуреи. Пхе шера плано лаьрхlад производстваш дlа-юха нийсъеча хана берригача халкъа боахама хьашташ республикай хьашташца нийса тарданза дарг ца хилар. Цо кхы а дукхагlа чlоагlдергда СССР дерригача халкъий доттагlал.

Советски халкъий вежарашха болча цхьан дезала юкъе корадаьд Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхошта шоай доккха къахьегама ираз. Республика халкъаша кlоаргга кхеталу, шоай дерригa толамаш шоаш дахарах Коммунистически партена, цун ленински къамий политикана, сийлахь-доккхача эрсий халкъацарча дохаргдоацача доттагlала шоаш деккарийла хилар.

СССР халкъий доттагlал — вай социалистически отряд — низийи чlоагlалени лард, коммунистически общество хьалъеча вайга коталонаш йоахийтаргйолча хьаьдача хьалех цаl.

Марксизма-ленинизма лергйоацача идеяша дегаш ураоттадаь дола вай сийлахь-йоккхача Даьхен халкъаш, шоай хьамсарча Коммунистически парте кулгалца, КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, барт тайнача дезала юкъе а долаш бlубенна долх коммунизм хьалъяра новкъа.

Л. АЛЛАХВЕРДЯН,
мехкдаьтта института КПСС историе кафедра доцент.

ДЕКХАРАШ ДОККХИЙ ДА

Дукха ха йоаццаш йистеьннача парте съезда соцамаша хьалхашка оттадаьча декхарий уйла еш я тха завода ерригa коллектив. Семилетка шерашка хьалъяьча тха заводе хьахиннай гlалгlай болхлой кадраш. Тха дукхагlа бола болхлой къахьегама вахар укхаза дlадоладаь ба.

1963-ча шера заводе балха воагlача хана со а вар цхьаккха специальность йоацаш. Боккхагlа болча, балха опыт а говзал а йолча новкъосташа lомайир сона токара-револьверщика говзал. Хlанз коммунистически къахьегама цlи лелаеча комсомольско - кагирхой бригадана керте латт со.

Дика кхетаду оаха пятилетка шерашка ерригa экономика чlоагтlа дегlайоалае лерхlача шерашка тхоашта хьалхашка латта декхар чоалхане долга.

КПСС XXIII-ча съезда Директиваш тlа белгалдаьккхад, технически хьалха латта, тlехдика хьокхамаш дола продукци арахеца езаш хилар, машинаш, прибораш, оборудовани балха овсарле лакхагlа йолаш, тешамегlа, дукхагlа яхаш хилийта езилга. — Уж лоархlаме декхараш кхоачашдеча дакъа лаца дезаргда тха завода ерригача коллективо а иштта тха бригадо а. Балха юкъейоалае лерхl оаха керда изделеш, йолаш йолчар дикал кхы а лакхъе еза. Иштта укх шера завод арахеца йолалургья электрокlодарчи электрофоттанаши.

Дика дlадоладаьд шу тха бригада, коллективо. Хlара бетта заданин 110—120 процентал лоха йоацаш кхоачашъю.

М. АСПИЕВ,
Наьсарен «Электроинструмент» завода токарь-револьверщик.

Сурта тlа: М. Аспиев.
И. Плиева сурт.

«СЕРДАЛО»
3-гlа оагl. 5 май, 1966 шу.

ЦIЕЧА МАЙДАН ТIА ХИННА ВОЕННИ ПАРАДИ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИИ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа). ски ракеташ. Ракетаносца тIара хи кIал гIолла кхайса уж тайпа-ракеташ эзар километр гаьнарча моастагIчоа кхетаргья. Артикера дениз Антарктике кхаччалца долча океански хин аренашка гIолла лелача форда кIал ракеташ лелаеча Советски флота низ кхоачаргба форда тIарчен лаьттан тIарчен моастагIчун объекташта хIама тохара стратегически декхараш толаме кхоачашде.

Военни парад тIеххьара чакхйоал стратегически гIулакхашта лаьрхIа долча ракетни бIуний колоннаца.

Стратегически гIулакхашта дола ракетни бIунаш атомни ракетни хи кIал гIолла лелача лодкашца цхьана агрессор юхатохаргвола а тIем тIа из хоадамболлаш хIалаквергвола а керттера средство я.

ТIема кийчо чIоагIа дика йолаш а моастагIа миччахьа вале а цунна нийсен кIалхарваргвоацаши хIама тоха низ кхоачаргболаш а я вай бирса стратегически ракеташ.

Низ болча ракетни герза геттара кердача тайпаца кийчдаьд советски халкъо ракетни бIунаш. Майдан тIа, кхыча ракеташта юкъе, бIаргагу вайна цу тайпарча кердача герза цхьадола тайпаш — шоаш лелача пусковой установкаш тIа латта чIоагIача доагорца летаю континенташта юкъера а юкъерча гаьналга кхувса а ракеташ.

Дунен тIа цхьаккха эскар дац иштта лелалу стартащ йолаш. Хьаштдолчахьа дIа-юха лосталуш йолча цар даим шоай позицеш хувц, хIаьта моастагIчунна хьалохалургйолаш а цунга хIалакьюлургйолаш а яц. Уж ракеташ — къаьстта а тешаме средство я агрессора хIалаквеш юха хIама тохара.

Майдан тIа гIолла эггара тIехьа йоагIа орбитальни ракеташ.

МоастагIчун объекташта миччa оагIорахьа леста а низ бола ядерни герз детта могаргдолаш я уж тайпа ракеташ.

ХIанз дIадехарий боараме герзашца кийчдаь да советски бIунаш, хIаьта кхы тIа а чIоагIбенна цар низ моллагIа агрессор хIалаквара кхоачамбергболаш ба.

Советски халкъеи кхыча халкъийи революционни карагIдаьннараш, массане а юкъарча машара хьашташ тешшаме ларадеш да социалистически содружества мехкий а эггара хьалхарча аргIанна Советски Союза а боккхача низо.

Военни парад йистеяьннай.

Фанфарий иллеца майдан тIа йоал москвичий керттера колоннаш. ТалгIеш етташ санна лакха яьдаь царна тIагIолла хьадоагIа лозунгаш:

«Дерригача мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!»

«ЦхьоагIо йолаши кхотаденнеи хилар духьа!»

«ДIабаккха Вьетнамера тIом!» — дIадех советски халкъо. Дувна хьисапе леп дешаш: «Машар толхабайтаргбац вай!»

Майдан тIа дIаотт спортсмений мугIараш. Юккъе гIолла дIаболх касташ тохкаш, плащ-палаткаш дувхаш бола салтий. Вай лаьттан тIара машар лораберашa шоай белажаш тIара саббарагIа Iодоах зизай букеташ мархIа йоахкаш дола бераш. Эвар оаз йоагIа ленински парте, советски халкъа сийна ловцаш доахаш. Бераша, дайдда Мавзолейна дIатIа а дахе, зизаш лу Коммунистически партеи Советски правительстван кулгалхошта.

ЧIоагIа ек «Интернационал» яха пролетарски гимн. Майдан тIа йоал демонстрантий — къахьегача Москван викалий колоннаш.

Болх беча столице дика дIадоладаьд кердача пятилетка хьалхара шу. Ханал хьалха кхоачашъяьй биъ бетта заданеш. Планал совгIа арахийца станокаш, автомобилаш, машинаш, кIадаш — иштта да парте XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъеча юкъе москвичаша лаьца хьалхара дакъа.

«Пятилетка кхоачашъергья вай!» Панноsh тIа, стягаш тIа, плакаташ тIа дукхаза а кердадаьха уж дешаш, — мехка историе эггара бехктохкамегIарча ханашка советски нах ухача Цlеча майдан тIа москвичаша луш дола чIоагIа дош. Къахьегама духьа буа из дув бахьаш кхохкаенначa мартенашкареи станокашкареи, конвейерашкара а автоматически литейшкара а, электровозашкареи ткацки машинашкареи баьхкаб «Серп и молот», «Красный богатырь», «Динамо» яхача, Владимир Ильича цIерахча, «Каучук» яхача заводий, Щербакови цIерахча комбината, столицерча кхыча предприятей болхлой.

Ткъаь итт метр лакха наха тIа урагIйода Iалальмате йоккха шар. Хала дац из бутт болга ха, шийна тIехьа вIашагIъийнача алаи кIуреи лер а юташ цунгахьа хьед ракета, цун тIехен тIа Советий Мехка вымпел Iо а тоссаш. Из макет хьаеча юкъе дакъа лоацаш хиннаб бокъонца йола планеташта юкъе лела автоматически станцеш хьакхелларaш.

Тахан демонстрантий нагахьа колонна яц эгIазлонца яздаь дешаш тIадоьла плакаташи транспаранташи шоаш доацаш: «ДIадаха Вьетнама тIера кулгаш!» Москвичаша безаме моаршал хетт турпалерча вьетнамски халкъо бахкийтарашка а цIей дездеча мугIарашка царца цхьана гIабоахарашка а — халкъа боахама Московски института студенташ болча Ле Дык Чиеу, Хо Куон Ви, Чан Мыой санна барашка а трибунаш тIа латтарашка а.

Оаха къамаьл ду Вьетнама профсоюзий Федераце делегацена керте латтачунца, город Ханоя профсоюзий объединене председателаца Ву Динаца.

ЧIоагIа гIаддаха да тхо, йоах цо,— Советски Союзе ЦхьоалагIча мая цIей дездеча дакъа лоацаш тхоаш долаш... Сов гIаддахарах дог тохаденна дар тхо КПСС XXIII-ча съездо беррига цига мел хиннараш раьза а болаш, тха мехка халкъа духьалара США агресси харцахьа лоархIаши агрессора духьала оаха лоаттабу къовсам хьаллоацилга цIаькха а хьакхайкадеши йола заявлени тIаийца хилар хьахезача хана.

Ву Дина хьахойт ший карарча ниеx, Советски Союзои социализма кхыча мехкашеи деча новкъосталах ког гIортолга а еш Вьетнама халкъо американски агрессена духьала кхы а хьинарегIа къовсам лоаттабергхиларахи бокъонца котало яккхалца цо дIахьоргхиларахи ше дог тийша хилар. Вьетнама халкъа доккха новкъостал дарах советски наха дег тIара баркал алар дех Ву Дина.

КПСС XXIII-гIа съезд дагахьа а йолаш чакхдоалаш латтача укх ЦхьоалагIча мая кердача низаца хьахьекхар партии халкъи йохаргйоаца цхьоагIо йолаш хилар, партийни съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашде, станокашта хьалхашкеи бIаьстанарча кхашкеи дикача къахьегамца дIайолаяь пятилетка кхоачашъе лаьрхIа советски нах хилар.

Г. ДАВЫДОВ, Л. ЕРМАКОВА, В. НАЛИСТРАТОВ, А. МЕДВЕДЕВ, С. ФРОЛКИН.

ТАСС корр.

Москва, 1-гIа Май.

«КЪАМАЬЛ ДУ ГРОЗНЕРА»

Иштта дIайолаю ший передачаш Нохч-ГIалгIайчен радиокомитето.

Советски Iаьдал даьннача хьалхарча деношка Владимир Ильич Ленина уйла яьй мехка бIаьш радиоприемникаш оттаяра. Уж эшаш яр Москвера дола хоамаш, лекцеш, докладаш наха дIахаазийта. Ленина дага хинна из гIулакх хIанз кхоачашхиннад. Книжкана, газета тIехьа хIара цIагIа кхаьчай радио, хIаьта хIанз телевидени а. ХIара денна, хIара сахьата наха цар дIадовзийт мехка политически а идейни а вахар, юкъеоз лакхарча социалистически культурана.

Са-белгало йоалаш дIабешача кердача хоамашца ший балха ди дIадоладу советски саго. БIарччача дийнахьа къахьегача а салоIача а вайца я радио.

Дикка толамаш даьхал вай республике радиои телевидении дегIайоалаеш. ХIанз Нохч-ГIалгIайчене болх беш РВ-23 яха, УКВ станцеш, телевизионни центр, дIа-са уха телевизионни станци я.

Эрсийи, нохчийи, гIалгIайи меттала деннеи буси 16 сахьата къамаьл ду радиои телевиденеи гIолла. Шерагара шу ме доал республика городашкеи юрташкеи дукхагIа хул радиоточкаш, приемникаш, телевизораш. 92 эзар радиоточка, 97 эзар приемник, 40 эзар гаргга телевизор я Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой.

Нагахьа санна хIара приемникага, репродуктoрага ладувгIаш шиъ — кхоъ саги, телевизора хьалхашка виъ — пхиъ саги гуллуш хилара лоархIам бича радиои телевиденеи передачашка ладувгIаш а хьожаш а бIаьш эзараш нах ба.

Иштта йоккха аудитори хиларо боккха бехктокхам тIаотт радиои телевиденеи журналисташта.

Цар шоаш ца кхобеш болх бу КПСС XXIII-ча съезда решенеш къахьегамхошта дIайовзийтара, уж вахаре кхоачашъе оарцагIбахара, шерра дIайовзийт хьалха латта балха опыт, айденна наьха политически къахьегамеи хьинар.

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой боккхача безамца Iомаеш ба парте съезда решенеш, кердача пятилетка плана Директиваш. Укх деношка радиои телевиденеи редакцешка дукха письмош ух мехкдаьттахошкара, гIишлошъерашкара, механизаторашкара, колхозхошкара. Цар дувц парте съезда решенеш кхоачашъеш шоаш доахача толамех.

Тха микрофона хьалхашка къамаьлаш даьд парте XXIII-ча съезда делегаташа нн. Муслиевас, Пожидаева, Абдусаламова, Бибулатова, Паука, Синельникова, Сушко, Клепова, Мироновас. Цар йийцай съезда балхаш лаьца йола шоай уйлаш, шоай дагадар.

Пхе шера план кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбоахаш радиои телевидении гIерт пхе шера плана Директивай лоархIамегIа йола положенеш кIоаргга дIайовзийта, цун хIара цифра Iилма ларда тIа оттаяь хилар дIахайта.

Юрта боахама болхлошта лаьрхIа передачай керда цикл — радиои телевиденеи журналаш да. Уж я «Нохч-ГIалгIайчен лаьтта леладархо» «Юрта серлал», «Специалисташа хьех», «ЧIоагIлуш латт экономика» яха передачаш. Цу передачашца оаха къаьгта масалаш а кхувлаш дIадувц боахамашка балхаш мишта лел, къамаьлаш ду болхлоша, колхозхоша, агрономаша, зоотехникаша. Хоам бу юртарча культурни вахарах, партеи правительствай юрта боахам дIахо дегIаккхувлара еча йоакхонах.

ДукхагIа терко ю партийни балха. «Парторганизаце секретара трибуна», «Коммунист юрта вах», «Парте гIулакхаш—халкъа гIулакхаш» яхача передачашка дувц дикагIа йолча партийни организацеех, юртарча къахьегамхой творчески хьинарах, коммунисташа хьалхле лелаярах, хIаьта коммунисташа шоай новкъостех а дувц.

Юртарча кадрай экономически дешара а йоккха терко ю. ВIашагIъеллай «Юртарча экономистий школа». ХIаьта промышленни предприятей болхлошта лаьрхIа я «Индустриальни Нохч-ГIалгIайче», «Балха саг», «Технически прогресса духьа», «Даьхенна дукхагIа мехкдаьтта» яха передачаш.

ЛоархIаме моттиг дIалоац Советски Iаьдала 50 шуи Владимир Ильич Ленин ваь 100 шуи дизара хетаьча передачаша. Уж передачаш ю укх темаех «Ленингара Iомале», «Революционни традицеш яхаш а дегIаухаш а я», «Паччахьалкхе — вай да».

Радиовещанеи телевиденеи коллективо дIахойодача хана а тIатеIа болх бергба къахьегамхой коммунистически уйланца хьалкхебара, пятилетка оттадаь Iалальмате доккхий декхараш толамца кхоачашдара уж оарцагIбаха областной партийни организацена гIо деш.

Т. ТЕБОЕВ,
Нохч-ГIалгIай радиокомитета керттера редактор.

1 МАЯ ГРОЗНЕ ХИННАЧА ДЕМОНСТРАЦЕРА
КЪАХЬЕГАМХОЙ СИЙРДА ЦIЕЙ

СУРТА ТIА: байракхаш яхьарий колонна.

ЦхьоалагIа Май... Цун цIи яьккхача хьалхашка отт хозача бIаьстен сурт, баьццара дувхар дийха улицаш, лозунгашца, транспаранташца кийчъяь майдаш, гIозбаьнна нах. Укх шера ший тайпара белгала дар деза цIей. Хьамсарча коммунистически парте XXIII съезд чакхъяьнна бIаьсти а кердача пятилетка хьалхара бIаьсти а я хIанзара яр. Из белгало гуш яр массайолча колонне.

Грозне къахьегамхой демонстраци дIайолаялалехьа лоаццa къамаьл дир КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина. Парте областной комитета, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета цIерах республика къахьегамхой цIей даькъала дувц цо. Берригача советски наха санна, белгалдаьккхар нов. Апряткина, Нохч - ГIалгIайчен промышленноста болхлоша, юртбоахама къахьегамхоша тIагIертта парте XXIII съезда решенеш кхоачашъяра къахьегаш хилар.

Къахьегамхой демонстраци хьаелл города байракхаш яхьаш боагIараша.

Царна тIехьа Ленина цIерахча майда тIа бовл велосипедисташ, спортсменаш. Кадай ког лувзаш, бIубенна боагIа дуккхача спортивни яхьашка шоай говзал, деная, низ дIабовзийта бола штангисташ, легкоатлеташ, гимнасташ.

— ЦхьоалагIча Мая моаршал да Советски физкультурникашка! — хьахоз трибуна тIара.

Ленина цIерах йола майда хьалъюз хоза кийчбеннача кагийча нахеи мехкарашеи. Профессионально - технически дешара заведеней колоннашта хьалха йоагIа № 1 йолча ПТУ коллектив. ДIадахача шера йиълагIча квартале дешача а болх беча а доккхий толамаш дахарах РСФСР Министрий Совета дIа-юха тела ЦIе байракх еннай дешархошта. Пятилетка хьалхарча шера квартальни план кхоачашъяр хьагойташ дола рапорт дахь № 12 йолча профтехучилища дешархоша. Коммунистически хьисапе баха, деша, болх бе Iомалуш ба хургбола болхлой, бурувдеттараш, технологаш, монтажникаш.

Даим хилба малх,
Даим хилба машар...

Цу дешаща хьагучайоал Грозберча школьникий колоннаш. ЦIаьхха зиза техача санна хозлу майда. Бераштa бе доахкача зизаша сийрдайоах гонахье.

Дог гIоздоал бераштa бе доахка рапорташ Iодийшача: «Кхоачашъяьй тиша аьшк гулдара план», «Хьайийлай тIема сийлен музей». МассагI да цар къонача кулгашта карагIдаьннар: дIаегIай иттаи эзараш гаьнаш, вIашагIъехкай «Iалама доттагIий отрядаш...».

...Трибунана хьалхашка гIолла чакхбовл Октябрьски района къахьегамхой. ХIанз дияагIа шу да грозненски къахьегамхой демонстрацин цу района къахьегамхоша хьаелла. Пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра йоаржаьйча яхье котбовларах тахан а хьалхарча мугIарашка боагIа района мехкдаьттахой, машиннаькъахой, транспортникаш, гIишлошъераш. ХIара шера дукхагIа «Iаьржа дошув» доаккхаш, къахьегама овсарле лакхъеш мехкдаьттага дIадодар лохдеш хьайоагIа коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю «Октябрьнефта» НПУ телемеханизированни промысел. Цудухьа района мехкдаьттахошта хьалха йоагIа промысла сий дола коллектив. Дикача гIулакхашца белгалъяьнна я Гойт-Корт яхача мехкдаьтта промысла коллектив а. Цо ханал дикка хьалха кхоачанъяьй скважинашта ремонт яра биъ бетта план. Тахан, дезача дийнахьа, дувца дукха хIама долаш ба «Октябрьнефта» НПУ бурувдеттараш а. Сихдаьд бурув тохилга, планал дикка чухнахьа да цхьа метр скважина бурув тохарга дIадодар.

— Сийле хийла хьалха латтача советски Iилмахой! — хьахоз трибуна тIара. Из моаршал хоатт майдан тIа баьннача «ВНИИКАНЕФТЕГАЗ» института Грозненски филиала болхлошка. Мехкдаьттахой бокъонца бола доттагIий а хинна дIаэттаб Iилмахой. «Грознефта» объединене мехкдаьтта промыслови объекташкара мехкдаьттахой болабеннаб автоматизации телемеханизации е 1957 шера. Цу хана денз промыслашка автоматизаци яьй центробежни насосаш йолча 14 водонасосни станцена, хий цIенделча шин установкана, феца болх беча шин компрессорни станцена, шин мехкдаьтта паркана, кхыча объекташта. Ерригача кIоарганасосни скважинай фонда центральни диспетчерски пульташкара телеуправлени хургйолаш гIулакх вIаштIехьдаьккхад, кхы а дукха лоархIаме балхаш даьд проектировщикаша. Шоай творчески хьинар кхы а чIоагIагIа айдаь болх беш ба Iилмахой пятилетка хьалхарча шера.

Грозненски машиннаькъахошта хьокхам телаш болх беш ба локомотивни депо болхлой. ЦхьоалагIча Майна накъа боагIаш керда толамаш даьхад цар. Ханал хьалха тIеххоачашъяьй 1-ча квартала план, планал совгIа итташ эзараш тонн халкъа боахама мухь дIабихьаб машиннаькъахоша. Коммунистически къахьегама цIи лелаеча предприятена — вагонни депона тIехьа боагIа дистанционникаш, заводий, учреждений, гIишлошъеча организацей болхлой.

Пятилетка хьалхара шу бIубенна дIадоладаьд грозненски мехкдаьтта доаккхача промышленноста ветеранаша — старопромысловски района мехкдаьттахоша. Юха а къопъеннай дукха халонаш бIаргаейна йола къаьнагIа йола район. Дукха хезад цун мехкдаьттахошта «Iаьржа дошув» кхоачалуш доагIа яха дешаш. Бакъда, цар лехар керда горизонташ. Цар говзача кулгаша техкар мехкдаьтта доалла керда моттигаш, хIаьта цунга хьежжа юхаметтаэттар района сий а цIи а.

ДIахьажал шо хоза кийчдаь дахьача рапорташка. Планал совгIа бIаьш тоннаш мехкдаьтта даьккхад № 1 йолча промысла коллективо, планал 5,7 процент лохдаьд мехкдаьттага дIадодар. Биъ бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй № 2 йолча промысла болхлоша. Планал совгIа шин скважина ремонт яьй капитальни ремонт еча цеха коллективо. Мехкдаьттахой дикагIа бола новкъостий ба транспортникаш. Цар гIулакхаш а лел дика. Къахьегама овсарле 3,5 процент лакхъяьй автомобилисташа, лохдаьд мухь дIа-юха кхахьарга дIадодар.

ГIозбаьнна, белабенна ба «Трансмаш» яхача завода болхлой а. Из тамаш а яц. Завода коллективо ка маьхал йоалаш кхоачашъяьй 1 квартала план, планал совгIа дукха продукци арахийцай. Укх тIеххьарча шерашка чIоагIа хувцаденнад района сурт. Укхаза хьалдаьд итташ керда доккхий цIенош, детски учреждениеш, школаш, хьайийлай керда тикаш. Цхьан хана яьсса аре хиннача урагIа дахад «Электроприбор» яхача къонача завода корпусаш. Дика лоархIаш а хоатташ а я хIанз завода болхлоша арахеца электроприбораш.

Ленински района колоннана хьалха йоагIа республике эггара хьалхарча коммунистически къахьегама предприяти яха сийлен цIи яьккха «Грознефта» объединене Грозненски ремонтно - механически завода коллектив. Коммунистически парте XXIII съезда решенеш кхоачашъяра яхье бахьнача цун болхана дукха гIоздалуш толамаш дахьаш укх шера. БIаьш рационализаторийн бинатан болхлоша, лакха квалификаци йолу болхлой ба заводе хьалхаш.

Майдан тIа яьннай Нохч - ГIалгIай республике йоккхагIчарех йолча машинаш еча предприяте «Красный молот» яхача завода коллектив. Дукха ха йоаццаш планированеи материальни стимулированеи кердача системах болх бе йолаеннай из. Трибунана хьалхашка гIолла чакхбовл полиграфисташ, металлисташ, энергетикаш, паччахьалкхен учреждений болхлой, кхачан промышленноста болхлой. кога гIирс бераш.

— ДIайха моаршал да Грозненски швейни производственни объединене болхлошка, инженерашка, гIулакхерча нахага — ЦхьоалагIча мая сийнеи ах шера план ханал хьалха кхоачашъяраи яхь дIайолаяьрашка! — хьахоз трибуна тIара. Шоай дош дизза кхоачашдеш хьабоагIа швейникаш. 25 апреле 1 квартала план кхоачашъяьй цар.

Вай республика тайп-тайпарча миIингашка а цун доазол арахьа а мехкдаьтта лохаш ба «Грознефтеразведка» треста болхлой. Атта бац цар болх, бакъда, халонех бIукъожабеш бац мехкдаьтта тохкараш. Цар толаме кхоачашъяьй бурув тохара биъ бетта план, керда техника а толашагIа йола технологи а балха юкъеекхахьара чотах кходаьд итташ эзараш сом ахча.

Ленински районе я инженерни педагогически кадраш кийчъю институташ, техникумаш. Хоза кийчбенна, гIозбаьнна болх Грозненски мехкдаьтта института студенташ — хургбола инженераш - мехкдаьттахой, гIишлошъераш, геологаш. Дукха ха ялалехьа лакха квалификаци йолча къонача специалистий йоккха отряд болх бе йолалургья халкъа боахама тайп-тайпарча доакъошка.

Дуккхача къамех бола мехкарийи кагий нахи дешаш ба Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте. Республике массе а миIинге вай бераштa хьехаш ба из чакхъяьккха хьехархой.

Май сийна яьржача социалистически яхье шоашта карагIдаьннарех рапорт луш майдан тIа гIолла тIехбовл автомобилисташ, гIишлошъераш, торговле болхлой, медицински болхлой.

Ленина цIерахча майдан тIа бовл индустриальни — Заводской района къахьегамхой. Хоза кийчъяь я Ерригсоюзни яхье котъяьннача Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллектива колонна. Болхлоша дахьача рапорташа хьагойт укх шера мехкдаьтта чакхдоахараша дика къахьегилга. 25 апреле цар ханал пхи ди хьалха кхоачашъяьй биъ бетта план. Иштта дикача толамаща ЦхьоалагIча мая накъа еннай Ерригсоюзни яхье котало яьккха Крекинг-завода коллектив а.

— Сийле хийла Ерригсоюзни яхье котбаьхначу химикий! — трибуна тIара моаршал хоатт химкомбината болхлошка. БIаьстан цIейна кийчдаьд Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча нефтемаслозавода технологаша.

Мехкдаьтта чакхдоахарашта, химикашта тIехьа боагIа Грозненски Iилма - тохкама института Iилмахой, «Гипрогрознефта» проектировщикаш, нефтяной техникума студенташ, слюдяной фабрика болхлой, гIишлошъераш. Цар массане а дахь къахьегама рапорташ, хоза кийчъяь транспаранташ, лозунгаш...

Грозне хиннача демонстраце цIаькха а хьахьекхар Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой парте XXIII съезда решенеш кхоачашъяра, халкъа боахам, культура дегIайоалаяра шоай дерригa хьинар тIадерзадаьлга. Къахьегамхой демонстраце къаьгта хьагойтар партеи халкъеи цIаккха а йохаргйоаца цхьоагIо, советски наха юкъера вошал, барт-цхьоагIо.

* * *

Гаьнна бийса яххалца города паркашка, скверашка сакъердаш хилар грозненцаш.

М. МУСИЕВ.

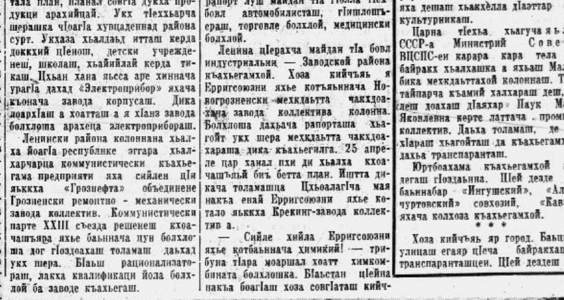

СУРТА ТIА: Заводской района къахьегамхой колонна.

И. Плиева сурташ.

Республика юрташка, городашка

КIезига дацар ЦхьоалагIа май дездеча МалгIабика къахьегамхой дегаш гIоздоаха бахьанаш. Корайоагlаргьяц шоана укхаза Май сийна къахьегама совгIаташ кийчданза йола коллектив. Дахача шера укх ханаца нийсдича промышленносте валови продукци арахецар лакхденад 20,7 процент.

Дика толам баьккхаб юртбоахама къахьегамхоша а. Кхашкара балхаш ханал хьалха йисте а даьха ханнахьа дIайийра хьалха юв культураш, хьажкIаш дIайийна бовла а боахк хIанз.

Демонстраце хиннача МалгIабика городской стадионе эггара хьалха чакхбаьлар дешархой. Зиза техача беша тара яр берий бе доахкача зизаша хозъяь стадиона майда. Хозача упражненешца «Дуненна машар» яха дешаш хьакхелла дIаэттар физкультурникаш.

Царна тIехьа хьагучаьлар СССР-а Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе байракх хьалхашка а яхьаш МалгIабика мехкдаьттахой колоннаш. Тайп-тайпарча къамий халхараш деш, иллеш доахаш дIаяхар Паук Мария Яковлевна керте латтача промысла коллектив. Даьха толамаш, де лерхIараш хьагойташ да къахьегамхоша дахьа транспаранташ.

Юртбоахама къахьегамхой а ба дегаш гIоздаьнна. ЩIей дезде арабаьннабар «Ингушский», «Алханчуртовский» совхозий, «Кавказ» яхача колхоза къахьегамхой.

* * *

Хоза кийчъяь яр город. Баьццара улицаш егаяр цIеча байракхашцеи транспаранташцеи. ЩIей дездеш боагIачарна хьалха боагIар города физкультурникаш, царна тIехьа боагIар школьникаш, профессионально -технически педагогически училищай дешархой.

Къахьегамхой колонна керте латтар Гудермеса станце болхлой. Из бокъо елар царна майна хьалхарча социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах. Лакха къахьегама толамаш дахарах царна еннай парте Гудермесски горкомеи горисполкомеи карара - кара тела ЦIе байракх.

Дика накъа баьхкар цIейна «Гудермесский» совхоза хьайбаш леладераш. ЦхьоалагIа Май хьатIакхачалехьа хьалха кхоачашйир дулх даккхара ах шера план.

Эггара хьалха демонстраце дакъа лоацаш хилар синтетически каучук яхача завода гIишлошъераш а.

* * *

Дика накъа баьхкар дунен халкъашта юкъерча цIейна ЦхьоалагIча майна Шаьла района юртбоахамий къахьегамхой. Хьайбай продукташ кийчъяра биъ бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй цар. ХIаьта дуккхача шерашка эггара хьалха производственни заданеш кхоачашъяьй ерригача колхозашеи совхозашеи.

Митинге къамаьл дир Социалистически Къахьегама Турпалхочо, КПСС XXIII-ча съезда делегата шекара свекла лелаеча Муслиева Тамарас. Вай Даьхен коммунистий, съезда балхах лаьца дийцар цо къахьегамхошта.

* * *

Дог гIоздаьнна накъа баьхкар ЦхьоалагIча майна Сунженски района къахьегамхой. Ши эзар совгIа саг гулвеннавар станица майда тIа сийрда цIей дезде. Хоза сурт дар цига хиннача бIаргадайнар. Локхаш я оркестр. Шорттига шерш михаца маьлха зIанараша къегаеш йола цIе байракхаш, лозунгаш, наьха бе доахк вай партеи правительстваи кулгалхой портреташ .

Iуйрийна итт сахьат доаллаш КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара нов. В. В. Варлашкина хьайийлар митинг, цул тIехьагIа болхлойи гIулакхерча наьхеи цIерах митинге къамаьл дир района автобоахама механика нов. А. Мирошниченко, «ЦIе Эскар» яхача колхоза председатела нов. Ясинецкаяс, Орджоникидзевская яхача станицерча школа хьехархочо В. Макаровас. Митинге къамаьл дир Орджоникидзевская яхача станицерча № 1 йолча бархIшерарча школа дешархочо Потапова Таняс. ТIаккха йолаелар къахьегамхой демонстраци.

Района кулгалхой тIалаттача хоза кийчъяьча трибуна хьалхашка гIолла тIехъювл колоннаш. Эггара хьалха тIехйоал байракхаш бе йоахка ерригача района колонна. Цул тIехьагIа №№ 1, 2 ,3 йолча школа колонна, тIаккха «ЦIе Эскар», «Победа» яхача колхозий колоннаш, иштта кхыяраш а.

Саррахьа районни культура ЦIагIа художественни самодеятельноста доккха концерт хилар.

* * *

Сийрда хьежар малх, хоза латт ди, цхьаннахьа а морх гацар сигала, геттара гIозбаьнна бар бIаьстан цIей — ЦхьоалагIа май дезде Наьсарен - Вокзала майдане гуллуш хинна наьсархой. Эггара хьалха баьхкар укхаза «Назрановский» совхоза къахьегамхой, царна тIеххьа баьхкар «Электроинструмент» завода болхлой, № 14 йолча Наьсарен профтехучилищаи юкъерча бархI шера дешареи школай дешархой, кирпишкаш еча завода, № 5 йолча СМУ, нефтебаза болхлой, кхыбараш. ТIаьк аьнна хьалйизаяр майда. Зизаша хозбаь бай санна хетар из, хIана аьлча, укхаза маьлхе лепар бIаьш йола цIе байракхаш, хоза товш дар царна вай партеи правительстваи кулгалхой портреташ, «Беррига низ дIалургба вай парте XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъяра», «Дуненна — машар», иштта кхыдола дукха лозунгаш а.

Iуйрийна 10 сахьат даьлча райисполкома председатела нов. Кодзоева хьаелл митинг. КПСС райкома секретара нов. Цолоева дезача цIейца даькъала бувц района къахьегамхой ше доклад еш. Къамаьлаш ду митинге «Электроинструмент» яхача завода токара нов. Дахкилгова, «Экажевский» совхоза парткома секретара нов. Берсанова, кхычар. Митинг чакхйоал. Долалу массови сакъердар...

У. АБАДИЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91, бехктохкама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, культуран, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91, ответственного секретаря—2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04196. Заказ № 2290.